

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2023/24:SfU13

Socialförsäkringsfrågor

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden.

Motionsyrkandena handlar bl.a. om trygghetssystem för företagare och studerande, sjukförsäkring och rehabilitering, aktivitets- och sjukersättning samt arbetsskadeersättning.

I betänkandet finns 53 reservationer (S, SD, V, C, MP).

Behandlade förslag

Cirka 180 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2023/24.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	10
Utskottets överväganden	11
Socialförsäkring och välfärd	11
Företagare, studerande och andra grupper	17
Sjukförsäkring	22
Rehabilitering	32
Aktivitets- och sjukersättning	38
Arbetskadeförsäkring	44
Reservationer	47
1. Socialförsäkring och välfärd, punkt 1 (SD)	47
2. Socialförsäkring och välfärd, punkt 1 (V)	48
3. Socialförsäkring och välfärd, punkt 1 (C)	49
4. Socialförsäkring och välfärd, punkt 1 (MP)	49
5. Merkostnadsersättning, punkt 2 (SD)	50
6. Närståendepenning m.m., punkt 3 (SD)	51
7. Gränsöverskridande situationer, punkt 4 (S)	52
8. Försäkringskassans verksamhet, punkt 5 (S)	52
9. Välfärdsbrott, punkt 6 (S)	53
10. Informationsinsatser m.m., punkt 7 (SD)	53
11. Informationsinsatser m.m., punkt 7 (C)	54
12. Företagare, punkt 8 (SD)	54
13. Företagare, punkt 8 (V)	55
14. Företagare, punkt 8 (C)	56
15. Företagare, punkt 8 (MP)	56
16. Studerande och forskare, punkt 9 (V)	57
17. Idrottare och kulturutövare, punkt 10 (S, V, MP)	58
18. Idrottare och kulturutövare, punkt 10 (C)	58
19. Förmånsnivåer i sjukpenningen, punkt 11 (SD)	59
20. Förmånsnivåer i sjukpenningen, punkt 11 (V)	59
21. Förmånsnivåer i sjukpenningen, punkt 11 (C)	60
22. Förmånsnivåer i sjukpenningen, punkt 11 (MP)	60
23. Förläggning av arbetstiden, punkt 12 (C)	61
24. Rehabiliteringskedjan och arbetsförmågebedömningen, punkt 13 (SD)	61
25. Rehabiliteringskedjan och arbetsförmågebedömningen, punkt 13 (V)	62
26. Rehabiliteringskedjan och arbetsförmågebedömningen, punkt 13 (C)	63
27. Rehabiliteringskedjan och arbetsförmågebedömningen, punkt 13 (MP)	63
28. Sjukpenninggrundande inkomst, punkt 14 (S)	64
29. Karensavdraget, punkt 15 (S)	65
30. Karensavdraget, punkt 15 (MP)	65
31. Sjukpenning i särskilda fall, punkt 16 (S)	66
32. Sjukpenning i särskilda fall, punkt 16 (V)	67
33. Flexibel återgång till arbete, punkt 17 (SD)	67
34. Flexibel återgång till arbete, punkt 17 (V)	68

35. Preventionsersättning m.m., punkt 18 (SD, MP)	68
36. Preventionsersättning m.m., punkt 18 (V)	69
37. Sjukskrivning vid psykisk ohälsa, punkt 19 (SD).....	69
38. Jämställd sjukförsäkring, punkt 20 (C).....	70
39. Rehabilitering, punkt 21 (SD)	71
40. Rehabilitering, punkt 21 (V).....	72
41. Rehabilitering, punkt 21 (C).....	73
42. Rehabilitering, punkt 21 (MP).....	75
43. Rätten till aktivitets- och sjukersättning, punkt 22 (SD).....	76
44. Rätten till aktivitets- och sjukersättning, punkt 22 (V).....	77
45. Arbetsmarknadsbegreppet inom aktivitets- och sjukersättningen, punkt 23 (MP)	77
46. Garantiersättning, punkt 24 (S).....	78
47. Garantiersättning, punkt 24 (MP)	78
48. Studier och arbete, punkt 25 (SD)	79
49. Studier och arbete, punkt 25 (C).....	79
50. Studier och arbete, punkt 25 (MP).....	80
51. Regeringens styrning, punkt 26 (SD)	81
52. En ändamålsenlig arbetsskadeförsäkring, punkt 27 (S, MP)	81
53. Övriga frågor om arbetsskadeförsäkring, punkt 28 (C)	82
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	83
Motioner från allmänna motionstiden 2023/24	83

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Socialförsäkring och välfärd

1. Socialförsäkring och välfärd

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:214 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP),

2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 1–4,

2023/24:749 av Jan Ericson (M),

2023/24:808 av Kadir Kasirga och Mirja Räihä (båda S),

2023/24:1140 av Boriana Åberg (M),

2023/24:2339 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 1, 2, 18, 19 och 28,

2023/24:2491 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 19 och

2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 13.

Reservation 1 (SD)

Reservation 2 (V)

Reservation 3 (C)

Reservation 4 (MP)

2. Merkostnadsersättning

Riksdagen avslår motion

2023/24:393 av Daniel Persson m.fl. (SD) yrkandena 2–7.

Reservation 5 (SD)

3. Närståendepenning m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:108 av Margareta Cederfelt (M),

2023/24:393 av Daniel Persson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 8 samt

2023/24:2254 av Ann-Sofie Lifvenhage (M).

Reservation 6 (SD)

4. Gränsöverskridande situationer

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:1607 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkandena 5 och 6 samt

2023/24:2622 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 4.

Reservation 7 (S)

5. Försäkringskassans verksamhet

Riksdagen avslår motion

2023/24:2623 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkandena 11 och 12.

Reservation 8 (S)

6. Välfärdsbrott

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:2622 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 14,

2023/24:2623 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 10 och

2023/24:2624 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 9.

Reservation 9 (S)

7. Informationsinsatser m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:386 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 10 och

2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 3.

Reservation 10 (SD)

Reservation 11 (C)

Företagare, studerande och andra grupper

8. Företagare

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:420 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 9 och 10,

2023/24:893 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 10,

2023/24:1570 av Mathias Tegnér och Jennie Nilsson (båda S) yrkandena 1, 2 och 4,

2023/24:1637 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkandena 1 och 2,

2023/24:2340 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkande 14,

2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 17 och

2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 14.

Reservation 12 (SD)

Reservation 13 (V)

Reservation 14 (C)

Reservation 15 (MP)

9. Studerande och forskare

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:442 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkandena 9 och 10,

2023/24:1222 av Stina Larsson (C) och

2023/24:1502 av Eva Lindh (S) yrkande 1.

Reservation 16 (V)

10. Idrottare och kulturutövare

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:789 av Per-Arne Håkansson och Mirja Räihä (båda S) yrkandena 1 och 2,

2023/24:987 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V) yrkande 2,

2023/24:2483 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 15 och
2023/24:2686 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 36.

Reservation 17 (S, V, MP)

Reservation 18 (C)

Sjukförsäkring

11. Förmånsnivåer i sjukpenningen

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 5,

2023/24:2339 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 5,

2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 5 och

2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 6.

Reservation 19 (SD)

Reservation 20 (V)

Reservation 21 (C)

Reservation 22 (MP)

12. Förläggning av arbetstiden

Riksdagen avslår motion

2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 10.

Reservation 23 (C)

13. Rehabiliteringskedjan och arbetsförmågebedömningen

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 28 och 30,

2023/24:1203 av Johanna Haraldsson m.fl. (S),

2023/24:2339 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 14 och 15,

2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 8, 9, 15 och 16

samt

2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkandena 7–9.

Reservation 24 (SD)

Reservation 25 (V)

Reservation 26 (C)

Reservation 27 (MP)

14. Sjukpenninggrundande inkomst

Riksdagen avslår motion

2023/24:2623 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 5.

Reservation 28 (S)

15. Karensavdraget

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:814 av Kadir Kasirga (S),

2023/24:1004 av Louise Thunström (S),

2023/24:1587 av Gunilla Svantorp och Hanna Westerén (båda S),

2023/24:1594 av Karin Sundin m.fl. (S),
2023/24:1666 av Mattias Jonsson och Johan Büser (båda S),
2023/24:1856 av Olle Thorell och Lena Johansson (båda S),
2023/24:2003 av Sofie Eriksson m.fl. (S),
2023/24:2037 av Sanna Backeskog m.fl. (S),
2023/24:2047 av Johan Andersson m.fl. (S),
2023/24:2545 av Sofia Amloh m.fl. (S),
2023/24:2623 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 4 och
2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 5.

Reservation 29 (S)
Reservation 30 (MP)

16. Sjukpenning i särskilda fall

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:2339 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 32 och
2023/24:2623 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 6.

Reservation 31 (S)
Reservation 32 (V)

17. Flexibel återgång till arbete

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 6, 31 och 33 samt
2023/24:2339 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 20 och 21.

Reservation 33 (SD)
Reservation 34 (V)

18. Preventionersättning m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 29,
2023/24:2339 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 10 och
2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 20.

Reservation 35 (SD, MP)
Reservation 36 (V)

19. Sjukskrivning vid psykisk ohälsa

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 14–22 och 25 samt
2023/24:1402 av Ann-Sofie Alm (M) yrkande 2.

Reservation 37 (SD)

20. Jämställd sjukförsäkring

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:2379 av Inga-Lill Sjöblom och Ardalan Shekarabi (båda S) och
2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 1 och 4.

Reservation 38 (C)

*Rehabilitering***21. Rehabilitering**

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:245 av Malin Larsson och Peder Björk (båda S),

2023/24:385 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 12,

2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 7–12 och 27,

2023/24:1537 av Eva Lindh m.fl. (S) yrkandena 1–3,

2023/24:1561 av Mattias Vepsä (S) yrkandena 1 och 2,

2023/24:1947 av Magnus Manhammar (S),

2023/24:2339 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 11, 12, 22–24, 26 och 27,

2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 6, 7, 11–14, 23 och 24,

2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 12 och

2023/24:2705 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 41.

Reservation 39 (SD)

Reservation 40 (V)

Reservation 41 (C)

Reservation 42 (MP)

*Aktivitets- och sjukersättning***22. Rätten till aktivitets- och sjukersättning**

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 35–37 och 40,

2023/24:1070 av Åsa Karlsson och Helén Pettersson (båda S),

2023/24:1987 av Ida Karkiainen m.fl. (S) och

2023/24:2339 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 6, 8, 9 och 34.

Reservation 43 (SD)

Reservation 44 (V)

23. Arbetsmarknadsbegreppet inom aktivitets- och sjukersättningen

Riksdagen avslår motion

2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 10.

Reservation 45 (MP)

24. Garantiersättning

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:2623 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 3 och

2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 11.

Reservation 46 (S)

Reservation 47 (MP)

25. Studier och arbete

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 32, 34, 38, 41 och 42,

2023/24:1176 av Johanna Haraldsson m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,

2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 19 och 21 samt

2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkandena 15 och 16.

Reservation 48 (SD)

Reservation 49 (C)

Reservation 50 (MP)

26. Regeringens styrning

Riksdagen avslår motion

2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 39.

Reservation 51 (SD)

Arbetskadeförsäkring

27. En ändamålsenlig arbetskadeförsäkring

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:1546 av Joakim Järrebring (S) och

2023/24:2623 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 8.

Reservation 52 (S, MP)

28. Övriga frågor om arbetskadeförsäkring

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:391 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,

2023/24:862 av Lars Mejern Larsson (S),

2023/24:1065 av Helén Pettersson och Åsa Karlsson (båda S) och

2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 26–29.

Reservation 53 (C)

Stockholm den 2 maj 2024

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Jessica Rosencrantz

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jessica Rosencrantz (M), Ludvig Aspling (SD), Anders Ygeman (S), Sanne Lennström (S), Clara Aranda (SD), Ulrika Heindorff (M), Åsa Eriksson (S), Daniel Persson (SD), Ola Möller (S), Magnus Resare (M), Ingemar Kihlström (KD), Martina Johansson (C), Nima Gholam Ali Pour (SD), Mats Berglund (MP), Mauricio Rojas (L), Jessica Rodén (S) och Isabell Mixter (V).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet ca 180 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2023/24. Motionsyrkandena handlar bl.a. om trygghetssystem för företagare och studerande, sjukförsäkring och rehabilitering, aktivitets- och sjukersättning samt arbetsskadeersättning. Motionsyrkandena finns i bilagan.

Utskottets överväganden

Socialförsäkring och välfärd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. tillsättande av kommissioner och kommittéer, krav för kvalificering till socialförsäkringen, en gemensam trygghetsförsäkring, merkostnadsersättning och välfärdsbrott.

Jämför reservation 1 (SD), 2 (V), 3 (C), 4 (MP), 5 (SD), 6 (SD), 7 (S), 8 (S), 9 (S), 10 (SD) och 11 (C).

Gällande ordning

Socialförsäkringsbalken

I 4 kap. socialförsäkringsbalken (SFB) finns allmänna bestämmelser om socialförsäkringsskyddet.

Socialförsäkringen är enligt 4 kap. 2 § SFB indelad i tre försäkringsgrenar: förmåner som grundas på bosättning i Sverige (bosättningsbaserade förmåner), förmåner som grundas på arbete i Sverige (arbetsbaserade förmåner) och förmåner som grundas på andra omständigheter än bosättning eller arbete i Sverige (övriga förmåner).

Försäkrad är den som enligt 4 kap. 3 § SFB uppfyller de krav i fråga om bosättning, arbete eller andra omständigheter som anges i 2 § samt gällande krav på försäkringstider. Dessutom ska den försäkrade uppfylla de andra villkor som gäller för respektive förmån enligt 5–7 kap. för att omfattas av socialförsäkringsskyddet.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen avgör vilket lands socialförsäkring som en EU-medborgare omfattas av när minst två länder är inblandade. Som allmän regel gäller att en person bara kan omfattas av ett lands lagstiftning i taget. Den som bor i Sverige och arbetar i minst två olika länder inom EU/EES eller i Schweiz och Storbritannien ska anmäla det till Försäkringskassan så att myndigheten kan utreda vilket lands socialförsäkringslagstiftning den försäkrade ska omfattas av. Det görs genom en ansökan om intyg A1.

Enligt 47 kap. 3 § SFB har en försäkrad som vårdar en närstående som är svårt sjuk rätt till närståendepenning för den tid då han eller hon avstår från förvärsarbete i samband med vården. Det krävs då att den sjuke är försäkrad enligt socialförsäkringsbalken, vårdas här i landet och har gett sitt samtycke till vården.

Bidragsbrottslagen

Bidragsbrottslagen (2007:612) innehåller regler som ska ge ett straffrättsligt skydd för välfärdssystemen, bevara förtroendet för systemen och skydda de offentliga finanserna. Lagen omfattar bidrag, ersättningar, pensioner och lån för personligt ändamål som enligt lag eller förordning beslutas av Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Centrala studiestödsnämnden, Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, en kommun eller en arbetslöshetskassa. Från januari 2020 omfattas även stöd, bidrag och ersättningar som enligt lag eller förordning beslutas av Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen eller en kommun och avser en enskild person men betalas ut till eller tillgodoräknas någon annan än den enskilde (1 §). Den som lämnar oriktiga uppgifter eller inte anmäler ändrade förhållanden som han eller hon är skyldig att anmäla enligt lag eller förordning, och på så sätt orsakar fara för att en ekonomisk förmån eller ett ekonomiskt stöd felaktigt betalas ut, felaktigt tillgodoräknas, betalas ut med för högt belopp eller tillgodoräknas med ett för högt belopp, döms för bidragsbrott till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader (2 §). Om brottet är grovt, döms för grovt bidragsbrott till fängelse, lägst sex månader och högst sex år (3 §).

De myndigheter som anges i 1 § samt kommuner och arbetslöshetskassor ska enligt 6 § bidragsbrottslagen anmäla till Polismyndigheten om det kan misstänkas att brott enligt bidragsbrottslagen har begåtts.

Motionerna

Socialförsäkring och välfärd

I kommittémotion 2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om en parlamentarisk kommitté. En nationell strategi bör tas fram för att kunna ge ett bättre och mer hållbart stöd för den försäkrade i sjukskrivningsprocessen samt en högre kvalitet i bemötande och rehabilitering. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör överväga en extern granskning av styrningen. Regeringens målformulering om att minska sjukfrånvaron i Försäkringskassans regleringsbrev för åren 2014–2021 medförde att många försäkrade, däribland svårt sjuka, fick avslag på sin ansökan om sjukpenning. Det bör utredas vad som gick fel så att inte samma misstag begås igen. I yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att utreda möjligheten till ekonomisk kompensation. Behovet gäller framför allt för vissa utförsäkrade perioden 2014–2021. I yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att stärka kvaliteten i utredningsarbetet inom Försäkringskassan. Objektiva undersökningsfynd ska inte vara ett krav för att få sjukpenning.

I partimotion 2023/24:2339 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör tillsätta en kriskommission. Motionärerna anför att en kommission bör se över Försäkringskassans arbete och styrning, ge upprättelse åt försäkrade som drabbats av en bristande myndighetsutövning och lämna förslag på förbättringar. I yrkande 2 föreslås

ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag om att ta fram ett syfte för sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen med lydelsen ”att individen ska återfå arbetsförmåga och därmed kunna återgå i, eller kunna söka, arbete samt säkerställas ekonomisk trygghet under processen”. I yrkande 18 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag om att stärka rätten till rättshjälp. I yrkande 19 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör se över konsekvenserna av proposition 2021/22:206 Snabbare och enklare verkställighet av myndighetsbeslut och återkomma med förslag om hur de problem som uppstått kan åtgärdas. Förvaltningsmyndigheters beslut som avser betalningsskyldighet är numera direkt verkställbara. Det har bl.a. fått till följd att det blivit svårare att överklaga beslut som innebär att en person blivit återbetalningsskyldig efter en felaktig utbetalning som beror på mindre, oavsiktliga fel eller misstag från den utbetalande myndighetens sida. I yrkande 28 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag om att indexera tak och ersättningsnivåer i socialförsäkring enligt beskrivningen i motionen fr.o.m. 2027.

I kommittémotion 2023/24:2491 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 19 föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheten till kvalificering in i delar av socialförsäkringssystemen. Det är rimligt att nyanlända också får arbeta för att nå högre ersättningsnivåer i socialförsäkring.

I kommittémotion 2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 13 föreslås ett tillkännagivande om ett sammanhållet trygghetssystem som omfattar alla. Motionärerna anser att dagens trygghetssystem bör reformeras genom att arbetslöshetsförsäkring, sjukförsäkring och försörjningsstödet slås samman till en gemensam trygghetsförsäkring, s.k. arbetslivstrygghet, som ska ligga under en och samma myndighet. I motion 2023/24:214 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) föreslås ett tillkännagivande om att utreda behovet av basinkomst. Det bör tillsättas en statlig utredning om basinkomst i ljuset av dagens snabba tekniska förändringar.

I motion 2023/24:808 av Kadir Kasirga och Mirja Räihä (båda S) föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheten att förstärka sjukförsäkring. Sjukförsäkring bör vara mänskligare och ge ekonomisk trygghet vid sjukdom.

I motion 2023/24:749 av Jan Ericson (M) föreslås ett tillkännagivande om att överväga en översyn av principerna för indexering av sociala ersättningar och bidrag. I motion 2023/24:1140 av Boriana Åberg (M) föreslås ett tillkännagivande om att pröva förutsättningarna för att skönstaxerade inkomster inte ska ge rätt till förmåner från välfärdssystemen.

Merkostnadsersättning

I kommittémotion 2023/24:393 av Daniel Persson m.fl. (SD) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att följa upp hanteringen av de långa handläggningstiderna för omvårdnadsbidraget och merkostnadsersättningen. I yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att utvärdera reformen

merkostnadsersättning för vuxna. Regeringen bör följa upp om de hjälpbehov som inkluderades i den tidigare handikappersättningen har kunnat tillgodoses genom andra insatser. Det bör även utvärderas om försäkrade har fått en lägre merkostnadsersättning sedan reformen genomfördes och om processen för att ansöka om merkostnadsersättning har försvårats. I yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheten att justera den övre åldersgränsen för merkostnadsersättning. I yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om att utreda möjligheten att avskaffa DFA-kedjan (diagnos, funktionsnedsättning och aktivitetsbegränsning). Vid ansökan om merkostnadsersättning kräver Försäkringskassan att det läkarintyg som bifogas uttryckligen beskriver den s.k. DFA-kedjan. Den sökande kan beskriva konsekvenser av aktivitetsbegränsningar som inte tydligt står med i läkarintyget. Trots att begränsningen uppenbart är kopplad till en intygad funktionsnedsättning blir resultatet att ansökan avslås. I yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande om att utreda och återkomma med förslag på hur alla merkostnader som beror på en funktionsnedsättning ska ersättas i enlighet med principen krona för krona samt att taket bör tas bort. I yrkande 7 föreslås ett tillkännagivande om att utreda regel-förenklingar för att påskynda beslut i ansökningar om ersättning för merkostnader.

Närståendepenning m.m.

I kommittémotion 2023/24:393 av Daniel Persson m.fl. (SD) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att utreda en reformering av vård av närstående till ett mer flexibelt system. Möjligheten att låta flera nära anhöriga få närståendepenning samtidigt under en och samma tidsperiod och att utöka antalet dagar som det är möjligt att få ersättningen bör utredas. I yrkande 8 föreslås ett tillkännagivande om att införa bredare vård av närstående samt utreda ett borttagande av kravet livshotande tillstånd.

I motion 2023/24:108 av Margareta Cederfelt (M) föreslås ett tillkännagivande om att överväga en modell för vård av förälder. Samhället bör underlätta för personer som på olika sätt vårdar sina äldre anhöriga. En lämplig modell som skulle kunna ligga till grund för hur ersättning för vård av äldre kan utformas är ersättningen för vård av barn. Ett liknande tillkännagivande begärs i motion 2023/24:2254 av Ann-Sofie Lifvenhage (M).

Gränsöverskridande situationer

I kommittémotion 2023/24:2622 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om A1-intygen. A1-intyg är det intyg som används inom EU/EES för att visa vilket lands socialförsäkringssystem en person tillhör. Regeringen bör ge Försäkringskassan i uppdrag att införa nödvändiga kontrollsystem för att förhindra fusk och utnyttjande från utländska arbetsgivares sida i deras användning av A1-intyg.

I motion 2023/24:1607 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen måste säkra att socialförsäkringsreglerna

för gränspendlare får ökad flexibilitet. I yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen i samarbete med regeringarna i de nordiska grannländerna ska utöka möjligheterna till undantag i socialförsäkringsreglerna för gränspendlare.

Försäkringskassans verksamhet

I kommittémotion 2023/24:2623 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 11 föreslås ett tillkännagivande om möjligheter och risker med artificiell intelligens (AI) vid handläggningen av socialförsäkringsärenden. Regeringen bör ta initiativ för att påskynda möjligheterna att använda AI inom Försäkringskassans verksamhet. I yrkande 12 föreslås ett tillkännagivande om Försäkringskassans personalrekryteringsbehov. Under sommaren 2023 framkom att Försäkringskassan har tvingats säga upp nyanställd personal för att anslagen som myndigheten har fått inte räcker till. Det innebär att myndigheten har lagt mycket tid och resurser på att rekrytera och utbilda personal som verksamheten egentligen behöver men som nu blivit uppsagda. För att Försäkringskassans handläggningstider ska minska bör regeringen vidta nödvändiga åtgärder.

Välfärdsbrott

I kommittémotion 2023/24:2622 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 14 föreslås ett tillkännagivande om att stoppa fusket och om tydligare ansvar i arbetet med att förebygga välfärdsbrott. Regeringen bör utan dröjsmål bereda förslagen i utredningsbetänkandet Ett stärkt och samlat skydd av välfärdssystem (SOU 2023:52) och återkomma med förslag till riksdagen. Liknande yrkanden framförs i kommittémotion 2023/24:2623 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 10 och i kommittémotion 2023/24:2624 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 9.

Informationsinsatser m.m.

I kommittémotion 2023/24:386 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 10 föreslås ett tillkännagivande om införandet av digitala instrument. Digitala instrument som synliggör det ekonomiska resultatet av de beslut och val en person gör bör införas hos t.ex. Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten.

I kommittémotion 2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ge Försäkringskassan i uppdrag att genomföra en informationskampanj om förebyggande sjukpenning för att minska sjukskrivningarna.

Utskottets ställningstagande

Motionerna om socialförsäkring och välfärd handlar bl.a. om mer genomgripande reformer av socialförsäkringssystemet, indexering av förmåner,

tillsättande av parlamentariska kommittéer och styrningen av Försäkringskassan. Flertalet av motionsyrkandena är identiska med eller snarlika yrkanden som avstyrktes av utskottet förra året. Riksdagen ställde sig bakom utskottets förslag (bet. 2022/23:SfU14, prot. 2022/23:93). Utskottet ser inte skäl att nu göra någon annan bedömning i frågorna och är inte heller berett att ställa sig bakom förslag om en gemensam trygghetsförsäkring eller om konsekvenserna av ändrade regler om verkställighet av myndighetsbeslut. Därmed avstyrks motionerna 2023/24:214 (MP), 2023/24:392 (SD) yrkandena 1–4, 2023/24:749 (M), 2023/24:808 (S), 2023/24:1140 (M), 2023/24:2339 (V) yrkandena 1, 2, 18, 19 och 28, 2023/24:2491 (C) yrkande 19 och 2023/24:2677 (MP) yrkande 13.

Den 1 januari 2019 ersattes vårdbidrag och handikappersättning med förmånerna omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning. Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) har utvärderat reformen i rapporten Från handikappersättning och vårdbidrag till merkostnadsersättning (2023:1). Granskningen visar att regelverket har blivit tydligare men att det är svårt för många som ansöker att förstå vad en merkostnad är. Enligt ISF kan det finnas en felaktig förväntan hos de som ansöker på vad ersättningen ska täcka. Många ansöker om merkostnadsersättning för kostnader som inte är merkostnader enligt lagstiftningen. Utifrån granskningens resultat och slutsatser riktar ISF flera rekommendationer till regeringen och Försäkringskassan. Utskottet är inte berett att ta något initiativ med anledning av motionerna om merkostnadsersättning. Därmed avstyrks motion 2023/24:393 (SD) yrkandena 2–7.

En försäkrad som vårdar en anhörig som är svårt sjuk har rätt till närståendepenning för den tid när han eller hon avstår från förvärsarbete i samband med vården om den sjuke är försäkrad enligt socialförsäkringsbalken. Utskottet noterar att ISF i rapporten Hur fungerar närståendepenning? (2023:14) anger att de flesta som ansöker om närståendepenning har rätt till förmånen men att det är krångligt att ansöka om förmånen och krångligt för Försäkringskassan att handlägga den. Utskottet förutsätter att regeringen tar ISF:s slutsatser och rekommendationer under noga övervägande. I nuläget anser utskottet inte att det finns skäl att föreslå att riksdagen ska rikta något tillkännagivande till regeringen om förmånen. Därmed avstyrks motionerna 2023/24:108 (M), 2023/24:393 (SD) yrkandena 1 och 8 samt 2023/24:2254 (M).

Det är givetvis angeläget att möjligheten att röra sig över gränserna inom EU/EES fungerar på ett bra sätt utan onödiga hinder. Utskottet kan konstatera att Riksrevisionen har inlett en granskning av effektiviteten i kontrollen av vem som omfattas av socialförsäkringen vid internationell rörlighet. Utskottet har följt och kommer även i fortsättningen att följa frågan om A1-intyg. För närvarande ser utskottet emellertid inget behov av att ta några initiativ om nämnda intyg eller om nordiska gränspendlare. Därmed avstyrks motionerna 2023/24:1607 (C) yrkandena 5 och 6 samt 2023/24:2622 (S) yrkande 4.

När det gäller Försäkringskassans verksamhet noterar utskottet att en prognos från maj 2023 visade på ett underskott i myndighetens verksamhet. Försäkringskassans ledning beslutade därför i början av sommaren 2023 om ett besparingsprogram för att på sikt nå en ekonomi i balans. Regeringen prövar varje år myndigheternas medelsbehov i samband med budgetarbetet och har följt frågan särskilt. När det gäller Försäkringskassans användning av artificiell intelligens (AI) är det känt att myndigheten sedan 2019 använder tekniken inom flera områden, bl.a. som ett stöd i handläggningen. Med det anförda avstyrks motion 2023/24:2623 (S) yrkandena 11 och 12.

I fråga om välfärdsbrott kan utskottet konstatera att det i utredningsbetänkandet Ett stärkt och samlat skydd av välfärdssystem (SOU 2023:52) lämnas förslag om att stärka arbetet med att bekämpa bidragsbrott mot bl.a. Försäkringskassan. Utskottet anser att beredningen av förslagen bör avvaktas. Därmed avstyrks motionerna 2023/24:2622 (S) yrkande 14, 2023/24:2623 (S) yrkande 10 och 2023/24:2624 (S) yrkande 9.

Försäkringskassan får i sina regleringsbrev återkommande uppdrag om olika informationsinsatser. För 2024 gäller det bl.a. information som ska bidra till att föräldrar får bättre kunskap om föräldraförsäkringens regelverk. Utskottet anser att det är mycket viktigt att de försäkrade har kunskap om vilka förmåner som finns, liksom att tidiga insatser för att undvika långa sjukskrivningar kommer till stånd. Utskottet är emellertid inte villigt att ställa sig bakom förslag om en särskild informationskampanj om förebyggande sjukpenning. Detsamma gäller för förslag om användande av digitala instrument. Därmed avstyrks motionerna 2023/24:386 (SD) yrkande 10 och 2023/24:2467 (C) yrkande 3.

Företagare, studerande och andra grupper

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. företagares och studerandes tillgång till trygghetssystemen.

Jämför reservation 12 (SD), 13 (V), 14 (C), 15 (MP), 16 (V), 17 (S, V, MP) och 18 (C).

Gällande ordning

Trygghetssystem för företagare

Den grundläggande karenstiden i sjukförsäkringen för egenföretagare är 7 dagar, men med möjlighet att välja en karenstid på 1, 14, 30, 60 eller 90 dagar (27 kap. 29 § SFB). Vidare gäller en uppsägningstid vid begäran om kortare karenstid som motsvarar det antal dagar med vilket karenstiden förkortas. Ju längre karenstid, desto lägre blir avgiften. En näringsidkare som har fyllt 55 år kan inte byta till en kortare karenstid (27 kap. 31 § SFB). Rätt

till sjuklön enligt lagen (1991:1047) om sjuklön gäller inte för en egenföretagare, utan företagaren får, med undantag för karenstiden, sjukpenning från Försäkringskassan även under de första 14 dagarna.

För en försäkrad som bedriver näringsverksamhet i form av aktiebolag beräknas den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI) på den lön som tas ut från bolaget. Om den försäkrade blir sjuk är bolaget skyldigt att betala sjuklön. För den som bedriver näringsverksamhet som fysisk person eller i form av t.ex. handelsbolag, s.k. egenföretagare, beräknas SGI:n med utgångspunkt i den taxerade nettoinkomsten. En försäkrad som har inkomst av annat förvärvsarbete och bedriver näringsverksamhet, i form av en enskild näringsverksamhet, ett handelsbolag eller ett kommanditbolag, kan under ett uppbyggnadsskede få en SGI som minst motsvarar skälig avlöning för liknande arbete för någon annans räkning, s.k. jämförelseinkomst. Det gäller oavsett om det är fråga om ett nystartat företag eller om den försäkrade har övertagit en redan etablerad verksamhet (25 kap. 9 § SFB). SGI för företagare som startar ett aktiebolag beräknas på inkomsten av anställningen i aktiebolaget enligt de principer som gäller för övriga företagare under företagets uppbyggnadsskede (25 kap. 7 a § SFB). Tiden för uppbyggnadsskedet är 36 månader.

Enligt skatteförordningen (2011:1244) lämnas uppgifter om utbetalda ersättningar för arbete och skatteavdrag på individnivå och månadsvis till Skatteverket (bl.a. 16 kap. och 19 kap.). Uppgifterna lämnas i en arbetsgivardeklaration i stället för årligen i en kontrolluppgift.

Ett företag kan få avdrag för avsättning till periodiseringsfond. Ett avdrag ska återföras till beskattning senast det sjätte taxeringsåret efter det taxeringsår som avdraget hänför sig till. Fonderna underlättar företagets finansiering med eget kapital och ger en möjlighet till förlustutjämning.

Trygghetssystem för studerande

En omständighet som ger rätt till SGI-skydd är att den försäkrade studerar med studiestöd. Med studiestöd avses studiehjälp, studiemedel och studiestartsstöd. För att skydda sin SGI måste den försäkrade ha uppfyllt villkoren för SGI-skydd under hela perioden sedan den försäkrade utförde det arbete som SGI:n grundades på. Under studierna är SGI:n vilande, och den försäkrade kan inte få någon sjukpenning på den vilande SGI:n förrän studierna har avslutats. En studerande kan dock vid sjukdom under studietiden få sjukpenning baserad på sådant arbete som sker vid sidan av studierna, s.k. studietids-SGI. Vidare finns det ett SGI-skydd för försäkrade för eftergymnasiala studier oavsett om de får studiemedel eller inte, dock under förutsättning att utbildningen är på minst halvtid och berättigar till studiestöd (26 kap. 11 och 19 §§ SFB).

Särskilda regler gäller i vissa fall, bl.a. för den som bedriver studier inom sitt eget yrkesområde. I sådana fall är den studerandes SGI skyddad även om han eller hon inte har fått studiestöd.

För den som inte har haft någon förvärvsinkomst innan studierna påbörjades finns ett särskilt försäkringsskydd i studiemedelssystemet som

innebär att en studerande har rätt att behålla sina studiemedel vid sjukdom, trots att han eller hon inte studerar. Det krävs i dessa fall bl.a. att den studerande är helt oförmögen att studera på grund av sjukdom eller till hälften oförmögen att bedriva sina heltidsstudier och att det rör sig om ett sådant medicinskt väldokumenterat sjukdomstillstånd som motsvarar villkoren för särskilt högriskskydd. En eventuell lånedel kan skrivas av för tiden efter 30 dagars sjukdom, 3 kap. 26–32 §§ och 4 kap. 11 § studiestödsförordningen (2000:655).

Motionerna

Företagare

I kommittémotion 2023/24:420 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 9 föreslås ett tillkännagivande om att utreda det sociala trygghetssystemet för egenföretagare. Att egenföretagare inte tar del av trygghetssystemet på samma villkor som alla andra är ett problem. I yrkande 10 föreslås ett tillkännagivande om att överväga att låta egenföretagare över 55 års ålder fritt ändra karenstid i sjukförsäkringen. Den grundläggande karenstiden i sjukförsäkringen för egenföretagare är 7 dagar, men det finns även en möjlighet att under vissa förutsättningar välja en karenstid på 1, 14, 30, 60 eller 90 dagar. Detta är dock inte möjligt för den som har fyllt 55 år.

I kommittémotion 2023/24:2340 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkande 14 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag baserat på modellen i slutbetänkandet Ett trygghetssystem för alla – nytt regelverk för sjukpenninggrundande inkomst (SOU 2023:30) för att anpassa skyddet för SGI till företagare och studerande. I betänkandet lämnas förslag om hur skyddet av SGI kan stärkas och bli bättre anpassat till studenter och företagare.

I kommittémotion 2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 17 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen skyndsamt bör lägga fram förslag om att avskaffa åldersgränsen för när företagare kan ändra antalet karensdagar. I motion 2023/24:1637 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheten att låta inkomster som förs till periodiseringsfond ingå i SGI. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att det bör utredas hur inkomsterna ska ingå i SGI.

I kommittémotion 2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 14 föreslås ett tillkännagivande om en sjukförsäkring för alla, även kulturarbetare, studenter, egenföretagare och gigarbetare. I utredningsbetänkandet Ett trygghetssystem för alla – Nytt regelverk för sjukpenninggrundande inkomst (SOU 2023:30) föreslås bl.a. att SGI som huvudregel ska beräknas på historiska inkomster för både anställda och företagare. Detta skulle göra att nämnda grupper kan få en SGI som motsvarar vad de faktiskt betalat in till socialförsäkringen. Om det är mer fördelaktigt ska det även i fortsättningen finnas en möjlighet att få sin SGI beräknad på förväntade inkomster. Förslaget innebär även att ett antal konstnärstipendier ska bli sjukpenninggrundande.

Regeringen bör gå vidare med utredningens förslag och överlämna en proposition till riksdagen. I kommittémotion 2023/24:893 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 10 föreslås ett tillkännagivande om att förbättra trygghetssystemen för frilansare, kombinatörer och egenföretagare. För att frigöra och tillvarata människors entreprenörskap, innovationskraft och kreativitet behöver trygghetssystemen för dessa grupper förbättras.

I motion 2023/24:1570 av Mathias Tegnér och Jennie Nilsson (båda S) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om trygghet för företagare. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om fastställande av sjukpenninggrundande inkomst för egenföretagare med enskild firma. I yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om högkostnadsskyddet för företag inom sjuklöneansvaret. Återbetalningen från högkostnadsskyddet bör göras månatligen och inte årligen.

Studerande och forskare

I kommittémotion 2023/24:442 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkande 9 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör tillsätta en utredning om grundläggande trygghet för studerande, inklusive dem som har en funktionsnedsättning. I yrkande 10 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör vidta åtgärderna i delbetänkandet Ökad trygghet för studerande som blir sjuka och möjliggöra sjukskrivningar på deltid.

I motion 2023/24:1502 av Eva Lindh (S) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheten att låta forskares stipendier och bidrag ligga till grund för sjukpenninggrundande inkomst.

I motion 2023/24:1222 av Stina Larsson (C) föreslås ett tillkännagivande om att överväga att inkludera studenter i socialförsäkringarna.

Idrottare och kulturutövare

I kommittémotion 2023/24:2686 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 36 föreslås ett tillkännagivande om elitidrottarens villkor. Riksidrottsförbundets uppfattning är att unga elitsatsande idrottsutövare bör ha rätt till pension, försäkringar och samma trygghet som alla andra. Regeringen bör inleda en dialog med idrottens företrädare om denna fråga. I motion 2023/24:789 av Per-Arne Håkansson och Mirja Räihä (båda S) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att se över de sociala trygghetssystemen utifrån anpassning till musikerns yrkesverksamhet så att de även tar hänsyn till musikerns arbetssituation. Om musiker och artister stängs ute från trygghetssystemen på grund av hur kulturområdets arbetsmarknad ser ut finns det anledning att se över om anpassningar kan göras. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att se över om alla statliga stipendier kan ligga till grund för inkomstberäkning. Ersättningsmodellerna skulle kunna beräknas utifrån en årsinkomst för musiker med hänvisning till det ojämna inkomstflöde som ligger i yrkets natur. För att få en så verklighetstrogen beräkning som möjligt bör arbetsstipendium räknas med.

I kommittémotion 2023/24:987 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen i dialog med riksidrottsförbundet bör se över hur pensions- och socialförsäkringssystem, CSN-regler och arbetslöshetsförsäkringen kan anpassas efter de särskilda villkor elitidrottare lever under.

I kommittémotion 2023/24:2483 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 15 föreslås ett tillkännagivande om en samlad utredning av ekonomisk trygghet och socialförsäkringsfrågor när det gäller elitidrottare.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att flera av förslagen i motionerna om företagare, forskare och kulturutövare gäller regelverket för SGI och behovet av att anpassa det. I utredningsbetänkandet Ett trygghetssystem för alla – nytt regelverk för sjukpenninggrundande inkomst (SOU 2023:30) föreslås att SGI ska kunna beslutas utifrån historiska inkomster med en ramtid om tolv månader för anställda och utifrån historiska inkomster med en ramtid om tre år för egenföretagare. Om det är mer fördelaktigt ska SGI dock kunna beslutas utifrån aktuella inkomster för både anställda och egenföretagare. Särskilda SGI-regler föreslås för personer som har inkomster av både anställning och näringsverksamhet (kombinatorer). När det gäller konstnärer och kulturskapare föreslås att statliga konstnärspolitiska stipendier ska räknas som inkomst av anställning vid beräkning av historisk inkomst, oavsett om mottagaren bedriver näringsverksamhet eller inte.

I ett par motioner lyfts frågan om karenstid för egenföretagare som har fyllt 55 år. Utskottet noterar att Utredningen om ett förbättrat trygghetssystem för företagare lämnar förslag till ändringar i sitt delbetänkande 55 år och karenstid (SOU 2020:65). I betänkandet föreslås att åldersgränsen 55 år som bortre gräns för möjligheten att kunna välja kortare karenstid i sjukförsäkringen bör slopas för försäkrade som har inkomst av annat förvärvsarbete och som betalar egenavgifter. Utredningen gör också bedömningen att det inte ska införas någon annan åldersgräns för att fritt kunna välja karenstid i sjukförsäkringen. I slutbetänkandet Ett förbättrat trygghetssystem för företagare – enklare och mer förutsägbart (SOU 2021:98) föreslår utredningen att grundkarensen i sjukförsäkringen bestäms till en dag med fortsatt möjlighet att välja karenstid på 7, 14, 30, 60 eller 90 dagar. Förslagen omfattar även kulturarbetare.

När det gäller studerande som är sjukskrivna på deltid har det gjorts en del för att underlätta för gruppen. Utredningen om tryggare och effektivare studier föreslår i delbetänkandet Ökad trygghet för studerande som blir sjuka (SOU 2018:9) att det ska vara möjligt att vara deltidssjukskriven inom studiemedelsystemet, att utbildningsansvarigs ansvar för studieinriktad rehabilitering ska förtydligas och att studiemedel under sjukdom ska få lämnas i högst 52 veckor under en tvåårsperiod eller under en längre tid om det finns särskilda skäl.

I fråga om elitidrottare och elitsatsande unga idrottare noterar utskottet att regeringen den 26 mars 2023 gav Centrum för idrottsforskning i uppdrag att

analysera den samlade idrottsrörelsens villkor och förutsättningar att bedriva en konkurrenskraftig och hållbar elitidrottsverksamhet. Uppdraget inbegriper frågor om bl.a. skatter och social trygghet och redovisas under våren 2024.

Utskottet anser att det pågående beredningsarbetet bör avvaktas och anser inte att det finns skäl att föreslå att riksdagen ska rikta något tillkännagivande till regeringen med anledning av de aktuella motionerna. Därmed avstyrks motionerna 2023/24:420 (SD) yrkandena 9 och 10, 2023/24:442 (V) yrkandena 9 och 10, 2023/24:789 (S) yrkandena 1 och 2, 2023/24:893 (MP) yrkande 10, 2023/24:987 (V) yrkande 2, 2023/24:1222 (C), 2023/24:1502 (S) yrkande 1, 2023/24:1570 (S) yrkandena 1, 2 och 4, 2023/24:1637 (C) yrkandena 1 och 2, 2023/24:2340 (V) yrkande 14, 2023/24:2467 (C) yrkande 17, 2023/24:2483 (C) yrkande 15, 2023/24:2677 (MP) yrkande 14 och 2023/24:2686 (S) yrkande 36.

Sjukförsäkring

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. förmånsnivåer i sjukpenningen, rehabiliteringskedjan, sjukpenninggrundande inkomst, införande av preventionersättning samt psykisk ohälsa.

Jämför reservation 19 (SD), 20 (V), 21 (C), 22 (MP), 23 (C), 24 (SD), 25 (V), 26 (C), 27 (MP), 28 (S), 29 (S), 30 (MP), 31 (S), 32 (V), 33 (SD), 34 (V), 35 (SD, MP), 36 (V), 37 (SD) och 38 (C).

Gällande ordning

Sjukpenning

För att en försäkrad ska ha rätt till sjukpenning krävs att hans eller hennes arbetsförmåga är nedsatt med minst en fjärdedel på grund av sjukdom. Sjukpenning lämnas enligt följande förmånsnivåer:

1. Hel sjukpenning lämnas när den försäkrade saknar arbetsförmåga.
2. Tre fjärdedels sjukpenning lämnas när den försäkrades arbetsförmåga är nedsatt med minst tre fjärdedelar men inte saknas helt.
3. Halv sjukpenning lämnas när den försäkrades arbetsförmåga är nedsatt med minst hälften men inte med tre fjärdedelar.
4. En fjärdedels sjukpenning lämnas när den försäkrades arbetsförmåga är nedsatt med minst en fjärdedel men inte med hälften (27 kap. 45 § SFB).

Sjukpenning lämnas för dagar i en sjukperiod så länge den försäkrade uppfyller förutsättningarna för rätt till sjukpenning (27 kap. 20 § SFB). Den som är sjukskriven längre än ett år kan ansöka om sjukpenning på fortsättningsnivå (27 kap. 21 och 22 §§ SFB). Sjukpenningen sänks då från 80 till 75 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI). I det fall den

försäkrade har en allvarlig sjukdom kan han eller hon dock ansöka om att få behålla samma nivå som tidigare (27 kap. 23 § SFB).

En försäkrad som har haft aktivitetsersättning t.o.m. månaden innan han eller hon fyllt 30 år eller tidsbegränsad sjukersättning, och har låg eller ingen SGI, kan få sjukpenning i särskilda fall. Förmånsnivåerna för sjukpenning i särskilda fall följer förmånsnivåerna för sjukpenning, och ersättningen regleras i lag (28 a kap. 3–5 och 9 §§ SFB).

Vidare kan försäkrade som vid behov kallas in för att arbeta i en tidsbegränsad anställning eller som är anställda för att arbeta vid behov bedömas mot den s.k. behovsanställningen och kan då ha rätt till sjukpenning under de första 90 dagarna (27 kap. 49 b § SFB). Försäkringskassan kan också bevilja försäkrade partiell sjukpenning utifrån en annan förläggning av arbetstiden än genom jämn reducering varje dag, om en sådan förläggning inte försämrar möjligheterna till att återgå till arbete, dvs. en gradvis återgång till arbete genom partiell sjukskrivning (27 kap. 46 § SFB).

Rehabiliteringsersättning utges som rehabiliteringspenning och som särskilt bidrag. Rehabiliteringspenning lämnas till en försäkrad som deltar i arbetslivsinriktad rehabilitering, och särskilt bidrag lämnas för kostnader som uppstår i samband med rehabiliteringen. Avsikten med rehabiliteringen är att förkorta sjukdomstiden eller helt eller delvis förebygga eller häva nedsättningen av arbetsförmågan. Rehabiliteringspenning lämnas enligt samma förmånsnivåer som sjukpenning (31 kap. 2, 3 och 8 §§ SFB).

Rehabiliteringskedjan

Den s.k. rehabiliteringskedjan styr när och i förhållande till vilket eller vilka arbeten som arbetsförmågan ska prövas i sjukskrivningsperioden. Bedömningen av rätt till sjukpenning görs utifrån fasta tidsgränser för försäkrade som har en anställning.

Under de första 90 dagarna av en sjukskrivning bedöms den försäkrades förmåga att klara sitt vanliga arbete eller annat lämpligt arbete som arbetsgivaren tillfälligt erbjuder. Efter dag 90 ska även beaktas om den försäkrade kan försörja sig efter en omplacering till annat arbete hos arbetsgivaren. Efter dag 180 ska beaktas om den försäkrade har sådan förmåga att han eller hon kan försörja sig själv genom sådant förvärvsarbete i en sådan angiven yrkesgrupp som innehåller arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden, eller annat lämpligt arbete som är tillgängligt för honom eller henne (27 kap. 46–48 §§ SFB). Prövningen mot normalt förekommande arbete ska emellertid inte göras om övervägande skäl talar för att den försäkrade före den tidpunkt då han eller hon har haft nedsatt arbetsförmåga i 365 dagar kan återgå till arbete som bedömts vid dag 90, det finns särskilda skäl som grundas på att den försäkrade kan förväntas återgå till arbete som bedömts vid dag 90 före den tidpunkt då han eller hon har haft nedsatt arbetsförmåga i 550 dagar, eller det i annat fall kan anses oskäligt att bedöma den försäkrades arbetsförmåga mot normalt förekommande arbete. Efter dag 365 ska arbetsförmågan

bedömas mot ett normalt förekommande arbete. Men även här finns möjlighet att göra undantag om det finns särskilda skäl som talar för att den sjukskrivne med stor sannolikhet kommer att kunna återgå helt i arbete hos sin arbetsgivare senast dag 550 eller det kan anses oskäligt att bedöma den försäkrades arbetsförmåga mot normalt förekommande arbete (27 kap. 49 § SFB).

Från februari 2022 undantas äldre personer med en anställning helt från kraven på omställning till ett annat arbete på arbetsmarknaden. Detta gäller personer som har uppnått den ålder då inkomstgrundad ålderspension tidigast kan lämnas. Arbetsförmågan för dessa personer bedöms mot arbete hos den egna arbetsgivaren (27 kap. 49 d § SFB).

Motionerna

Förmånsnivåer i sjukpenningen

I kommittémotion 2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om att skraddarsy sjukskrivningsgraden. Regeringen bör tillsätta en utredning som ser över hur förmånsnivåerna kan göras mer flexibla, exempelvis i steg om 5 procent.

I partimotion 2023/24:2339 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag på mer flexibla regler om den möjliga omfattningen av en sjukskrivning. En mer flexibel ersättningsmodell som tar hänsyn till en över tid varierande arbetsförmåga bör undersökas. Genom fler steg än dagens fyra individanpassas sjukförsäkringen och det blir lättare och mindre riskabelt att pröva att börja arbeta igen.

I kommittémotion 2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen skyndsamt bör lägga fram förslag om flexibla förmånsnivåer i sjukpenningen.

I kommittémotion 2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande om steglösa nivåer i sjukförsäkringen.

Förläggning av arbetstiden

I kommittémotion 2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 10 föreslås ett tillkännagivande om att förstärka möjligheterna till flexibel återgång i arbete. Kravet att arbetsförmågan ska prövas dag för dag leder till orimliga konsekvenser för många försäkrade. För en försäkrad som är sjukskriven till 75 procent och har en timmes restid till arbetsplatsen kan det vara bättre att jobba koncentrerat två halvdagar per vecka än att resa till och från arbetsplatsen varje dag för att arbeta några timmar.

Rehabiliteringskedjan och arbetsförmågebedömningen

I kommittémotion 2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 28 föreslås ett tillkännagivande om att undersöka behovet av ytterligare åtgärder för att säkerställa rättssäkra bedömningar. Bedömningen efter 180 dagar ska

numera göras mot sådant angivet arbete som är normalt förekommande på arbetsmarknaden. Bedömningarna är dock ofta alltför strikta. För att sjukförsäkringen ska bli mer förutsägbar, trygg och rättssäker kan ytterligare åtgärder behöva vidtas. I yrkande 30 föreslås ett tillkännagivande om att överväga stärkta möjligheter till rehabiliteringsplan och rehabiliteringsersättning. Regeringen bör överväga att göra en översyn av regelverket enligt förslagen i utredningsbetänkandena SOU 2020:6 och SOU 2021:69. Där föreslås bl.a. undantag från rehabiliteringskedjans tidsgränser och att Försäkringskassan ska klarlägga den försäkrades behov av rehabilitering inom 60 dagar.

I partimotion 2023/24:2339 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 14 föreslås ett tillkännagivande om att avskaffa rehabiliteringskedjan till förmån för en återgång till steg-för-steg-modellen med nödvändiga ändringar. Den steg-för-steg-modell som gällde innan rehabiliteringskedjan infördes 2008 fungerade på många sätt väl. Modellen bestod av sju steg som på flera sätt liknar den nuvarande rehabiliteringskedjan men med den avgörande skillnaden att modellen inte innehöll några tidsgränser. I yrkande 15 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag om förändringar i sjukförsäkringen som gör det möjligt att bedöma arbetsförmågan hos den försäkrade utifrån dennes befintliga skick. Fler bedömningsgrunder i fråga om arbetsförmågan bör vägas in vid beslutet, som t.ex. ålder, kön och tidigare arbetslivserfarenheter.

I kommittémotion 2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 8 föreslås ett tillkännagivande om att inrätta en fristående funktion inom Försäkringskassan för de försäkringsmedicinska rådgivarna. I yrkande 9 föreslås ett tillkännagivande om en rekommendation om en kortare första sjukskrivningstid. I dag är det vanligt att den första sjukskrivningsperioden uppgår till 30 dagar. En kortare första sjukskrivningstid – förslagsvis en vecka – samt deltidssjukskrivningar framför heltidssjukskrivningar bör rekommenderas. I yrkande 15 föreslås ett tillkännagivande om att stärka rehabiliteringskedjan med tydliga tidsramar. Sjukförsäkringen är en omställningsförsäkring och ska stödja människor att återfå sin arbetsförmåga. Tidsgränserna i försäkringen är därför mycket viktiga. I yrkande 16 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen skyndsamt bör tillsätta en utredning för att återinföra en borte tidsgräns i sjukförsäkringen. Den borte tidsgränsen i sjukförsäkringen avskaffades 2016. Det är inte acceptabelt att människor fastnar i långvariga sjukskrivningar utan en plan för att komma vidare.

I kommittémotion 2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 7 föreslås ett tillkännagivande om stopp för att neka sjukpenning retroaktivt. Det är inte rimligt att en försäkrad som har blivit sjukskriven av en läkare för en viss period kan få avslag på sin ansökan om sjukpenning för tid innan det att Försäkringskassan har fattat sitt beslut. En försäkrad ska inte heller kunna förlora redan beviljad sjukpenning på grund av att beslutet överklagas. I yrkande 8 föreslås ett tillkännagivande om stopp för att slås ut på grund av försenad rehabilitering. Undantaget från bedömningen av arbetsförmågan mot

normalt förekommande arbete vid uppskjuten vård bör permanentas och gälla alla förseningar av vård och rehabilitering som ligger utanför den försäkrades kontroll. I yrkande 9 föreslås ett tillkännagivande om att värna rehabilitering genom en förändrad rehabiliteringstrappa. Det bör säkerställas att en person som får rehabiliteringsinsatser vid tidsgränsen 180 dagar har möjlighet att fullfölja rehabiliteringen innan arbetsförmågan prövas i förhållande till arbetsmarknaden i övrigt.

I motion 2023/24:1203 av Johanna Haraldsson m.fl. (S) föreslås ett tillkännagivande om bättre rehabilitering för långtidssjuka. Förslaget i utredningsbetänkandet SOU 2021:69 om att Försäkringskassan ska klarlägga behovet av rehabilitering inom 60 dagar bör införas.

Sjukpenninggrundande inkomst

I kommittémotion 2023/24:2623 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om ett bättre regelverk för sjukpenninggrundande inkomst (SGI). I utredningsbetänkandet Ett trygghetssystem för alla – nytt regelverk för sjukpenninggrundande inkomst (SOU 2023:30) föreslås bl.a. att SGI även ska beräknas utifrån historiska inkomster samt att kvalifikationstiden ska minskas till en månads arbete. Regeringen bör gå vidare med utredningens förslag och så snart det är möjligt återkomma med en proposition till riksdagen.

Karensavdraget

I kommittémotion 2023/24:2623 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att minska orättvisan i karensavdraget. Under våren 2022 tillsattes en utredning om karensavdraget och sjuklönen med syftet att bidra till att inkomstbortfall vid sjukdom bärs på ett mer solidariskt och fördelningspolitiskt träffsäkert sätt samt att motverka riskerna för sjuknärvaro. I början av 2023 beslutade regeringen att lägga ned utredningen och i stället utreda frågan internt inom Socialdepartementet. Regeringen bör skyndsamt återuppta utredningen med de ursprungliga direktiven. Liknande tillkännagivanden begärs i motionerna 2023/24:814 av Kadir Kasirga (S), 2023/24:1004 av Louise Thunström (S), 2023/24:1587 av Gunilla Svantorp och Hanna Westerén (båda S), 2023/24:1594 av Karin Sundin m.fl. (S), 2023/24:1666 av Mattias Jonsson och Johan Büser (båda S), 2023/24:1856 av Olle Thorell och Lena Johansson (båda S), 2023/24:2003 av Sofie Eriksson m.fl. (S), 2023/24:2037 av Sanna Backeskog m.fl. (S), 2023/24:2047 av Johan Andersson m.fl. (S) och 2023/24:2545 av Sofia Amløh m.fl. (S).

I kommittémotion 2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om att slopa karensavdraget i sjukförsäkringen.

Sjukpenning i särskilda fall

I kommittémotion 2023/24:2623 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande om en översyn av regelverket för uppräknings

sjukpenning i särskilda fall. Mot bakgrund av det senaste årets kraftiga prisökningar är det angeläget att göra en uppräknings ersättning.

I partimotion 2023/24:2339 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 32 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör se över och indexera nivåerna på sjukpenning i särskilda fall.

Flexibel återgång till arbete

I kommittémotion 2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande om flexibel sjukskrivning. Regeringen bör utreda om det är möjligt att införa ett system där försäkrade som diagnostiserats med t.ex. cancer i dialog med arbetsgivaren registrerar sin arbetade tid i efterhand. I yrkande 31 föreslås ett tillkännagivande om att utreda ett utökat stöd vid omställning. Möjligheterna att prova på ett nytt arbete under sjukskrivning bör bli flexiblere. I yrkande 33 föreslås ett tillkännagivande om incitament att återgå i arbete. Regeringen bör utreda om försäkrade under en sexmånadersperiod kan få prova att förvärvsarbeta upp till 25 procent med bibehållen ersättning. Vid arbete över 25 procent ska ersättningen gradvis minskas.

I partimotion 2023/24:2339 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 20 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag om utvidgad rätt till studier under rehabiliteringen. Det är i dag möjligt för den som är sjukskriven att studera med rehabiliteringspenning men möjligheterna bör vara större. I yrkande 21 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda hur återgången till arbete efter sjukskrivning kan underlättas genom anställningar med statligt stöd.

Preventionsersättning

I kommittémotion 2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 29 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör verka för att införa en ny modell med preventionsersättning. I utredningsbetänkandet En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet (SOU 2021:69) föreslås att en ny förmån, preventionsersättning, införs och ger ersättning för den inkomstförlust den försäkrade gör genom att genomgå förebyggande åtgärder i syfte att förebygga sjukdom, förkorta sjukdomstid alternativt helt eller delvis förhindra nedsatt arbetsförmåga till följd av sjukdom.

I partimotion 2023/24:2339 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 10 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag baserade på utredningsbetänkandet En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet (SOU 2021:69). I betänkandet föreslås att en ny förmån, preventionsersättning, införs. Dessutom föreslås förändringar av rehabiliteringspenningen som bör genomföras snarast.

I kommittémotion 2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 20 föreslås ett tillkännagivande om att införa preventionsersättning.

Sjukskrivning vid psykisk ohälsa

I kommittémotion 2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 14 och 15 föreslås tillkännagivanden om att regeringen bör verka för att öka kunskaperna och se över åtgärder när det gäller effektfulla rehabiliteringsinsatser för personer som är sjukskrivna på grund av psykisk ohälsa. I yrkande 16 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen i sitt arbete särskilt bör beakta behovet av insatser för att stärka kvinnors psykiska hälsa. I yrkande 17 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör utveckla arbetet med kunskapshöjande insatser för att uppnå en ökad medvetenhet om tidiga tecken på psykisk ohälsa. I yrkande 18 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör se över strukturer där tidiga risktecken på psykisk ohälsa kan hanteras med snabba åtgärder, som en del av ett systematiskt proaktivt arbete. I yrkande 19 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen borde överväga att inkludera ett suicidpreventivt fokus i det fortsatta arbetet med sjukförsäkringen. I yrkande 20 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör beakta behovet av en översyn och analys av Försäkringskassans förändringsarbete med särskilt fokus på sjukfrånvaro på grund av psykiatriska diagnoser. I yrkande 21 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör överväga möjligheten att införa krav på medicinska suicidriskbedömningar i det försäkringsmedicinska beslutsstödet. I yrkande 22 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör beakta behovet av att rikta in det samlade nationella arbetet med suicidprevention på sjukförsäkringens problemområden. I yrkande 25 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör verka för behovsanpassad myndighetskommunikation genom att ge berörda myndigheter i uppdrag att se över sin kommunikation med den målgrupp som har stressrelaterad psykisk ohälsa.

I motion 2023/24:1402 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att utreda ett uppdrag till Försäkringskassan att direkt inleda stöd till anhöriga vid suicid. Anhörigstödet kan t.ex. bestå i att Försäkringskassan säkerställer att de anhöriga har förmåga att söka hjälp och ersättning och att myndigheten ser till att det mest akuta tillgodoses.

Jämställd sjukförsäkring

I kommittémotion 2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att återkomma med kompletterande åtgärder för att komma till rätta med de ökande sjuktalen, som framför allt drabbar kvinnor. I yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör presentera en handlingsplan för att åtgärda den ojämslidda sjukskrivning som gäller mellan kvinnor och män.

I motion 2023/24:2379 av Inga-Lill Sjöblom och Ardalan Shekarabi (båda S) föreslås ett tillkännagivande om att se över frågan om fler kvinnor som genomgått kejsarsnitt ska ges rätt till sjukskrivning.

Utskottets ställningstagande

Sjukförsäkringens syfte är att ge ersättning för inkomstbortfall vid sjukdom och stöd till individen för återgång i arbete. Försäkringen ska med andra ord vara utformad för att dels ge trygghet till den som inte kan arbeta på grund av sjukdom, dels bidra till att han eller hon kan rehabiliteras och få tillbaka sin arbetsförmåga.

Sjukpenning kan beviljas som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels förmån beroende på i vilken omfattning arbetsförmågan är nedsatt. Grundprincipen vid partiell sjukskrivning är att arbetstiden reduceras varje dag motsvarande arbetsförmågans nedsättning. Sedan februari 2022 gäller att partiell sjukpenning kan beviljas utifrån en annan förläggning av arbetstiden än genom jämn reducering varje dag om en sådan förläggning inte försämrar möjligheterna till återgången till arbete (27 kap. 46 § SFB). En förändring som innebär att regelverket blivit mer flexibelt har således genomförts. Utskottet noterar att det i ett utredningsbetänkande som behandlas närmare nedan föreslås en återgång till den ordning som tidigare gällde (SOU 2024:26). Det skulle i så fall innebära att arbetstiden får förläggas på ett annat sätt om det är medicinskt motiverat och det syftar till att ta till vara den arbetsförmåga som den försäkrade har. Utredningsbetänkandet bereds i Regeringskansliet. Utskottet anser inte att det i nuläget finns skäl för att föreslå att riksdagen ska rikta tillkännagivanden till regeringen om fler förmånsnivåer i sjukförsäkringen och är med hänsyn till vad som anförts ovan inte heller berett att ta något initiativ när det gäller arbetstidens förläggning.

I fråga om rehabiliteringskedjan och arbetsförmågebedömningen kan utskottet konstatera att regeringen avser att sätta fokus på att stärka rehabiliteringskedjan och vidta ytterligare åtgärder för att motverka onödigt många sjukskrivningar, särskilt långa sådana, bl.a. genom tydligt definierade avstämningstillfällen (prop. 2022/23:1 utg.omr. 10). Under 2020–2022 infördes bl.a. lättnader i fråga om bedömningen av arbetsförmågan från dag 180 respektive dag 365 i sjukperioden och för äldre försäkrade. Utredningen Sjukförsäkringen i förändring – en utvärdering (S 2022:07) har haft i uppdrag att utvärdera dessa förändringar. Regeringen beslutade den 9 februari 2023 om tilläggsdirektiv som innebär att utredningen även får lämna nödvändiga författningsförslag om utvärderingen visar att sjukfallen inte avslutas så som var avsett utan blir omotiverat långa eller att det uppstår andra negativa konsekvenser för samhället eller individen (dir. 2023:20). I utredningsbetänkandet En utvärdering av förändringar i sjukförsäkringens regelverk under 2021 och 2022 (SOU 2024:26) har utredaren följaktligen bl.a. analyserat om den ekonomiska tryggheten för individer har ökat till följd av beslutade lagändringar och hur förändringarna i sjukförsäkringens regelverk har påverkat sjukskrivna personers återgång i arbete. I betänkandet föreslås bl.a. att undantaget övervägande skäl vid prövningen av rätten till sjukpenning efter dag 180 i rehabiliteringskedjan ska tas bort. I stället föreslås en återgång till den lydelse av begreppet särskilda skäl som gällde före den 15 mars 2021. Det ska inte heller vara möjligt att tillämpa bestämmelsen om särskilda skäl efter

dag 365 i rehabiliteringskedjan. Vid bedömningen av den försäkrades rätt till sjukpenning efter dag 180 i rehabiliteringskedjan ska det enligt förslaget endast beaktas om den försäkrade har förmåga att försörja sig själv genom förvärvsarbete som är normalt förekommande på arbetsmarknaden. Det ska med andra ord inte längre anges om förvärvsarbetet ingår i en sådan angiven yrkesgrupp som innehåller arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden. Utredningen föreslår dessutom att de särskilda äldrereglerna i sjukpenningreglerna tas bort och gör bedömningen att den s.k. bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen bör återinföras.

Även Försäkringskassan har i uppdrag att följa upp de förändringar som genomfördes 2021 och 2022. När det gäller regelverket för arbetsförmågebedömningen efter dag 180 och dag 365 i rehabiliteringskedjan ska uppdraget redovisas senast den 31 maj 2024. Försäkringskassan ska enligt uppdrag i myndighetens regleringsbrev för 2023 även analysera konsekvenserna av de bestämmelser om sjukpenning och sjukersättning för äldre i förvärvsarbetande ålder som trädde i kraft under 2022. Det uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet senast den 14 juni 2024. Dessutom genomför Riksrevisionen en granskning av den regeländring som gäller prövningen av rätten till sjukpenning efter 180 dagars sjukskrivning. Resultatet av granskningen kommer att presenteras i en rapport med planerad publicering i juni 2024.

I utredningsbetänkandet Ett trygghetssystem för alla – nytt regelverk för sjukpenninggrundande inkomst (SOU 2023:30) föreslås att SGI ska kunna beslutas utifrån historiska inkomster med en ramtid om tolv månader för anställda och utifrån historiska inkomster med en ramtid om tre år för egenföretagare. Om det är mer fördelaktigt ska SGI dock kunna beslutas utifrån aktuella inkomster för både anställda och egenföretagare.

Även när det gäller reglerna om karensavdrag har förslag till ändringar presenterats nyligen. I promemorian Karenstak och högriskskydd – en översyn av karensavdraget och förslag på utökade undantag (Ds 2023:33) föreslås bl.a. en ändrad begränsningsregel i form av ett karenstak som ersätter nuvarande reglering av det allmänna högriskskyddet samt en ändrad administration och ett utökat högriskskydd. Ändringarna föreslås träda i kraft tidigast den 1 januari 2025. Promemorian remissbehandlas under våren 2024.

Några motioner behandlar frågan om preventionersättning och en skyldighet för Försäkringskassan att klarlägga behovet av rehabilitering inom 60 dagar. I utredningsbetänkandet En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet (SOU 2021:69) lämnas förslag om att förmånen förebyggande sjukpenning ska ersättas med en ny förmån kallad preventionsersättning. Denna ersättning ska omfatta fler typer av insatser än vad förebyggande sjukpenning gör i dag. Syftet är att fler ska få förebyggande insatser för att förhindra sjukskrivning. Vidare föreslås att rehabiliteringspenning ska beviljas steglöst för inkomstförlust motsvarande den tidsåtgång som rehabiliteringen tar i anspråk. För att rehabiliteringspenning ska kunna beviljas krävs att en försäkrad har nedsatt arbetsförmåga med minst en fjärdedel. Dagar

med rehabiliteringspenning ska enligt förslaget ingå i rehabiliteringskedjan men arbetsförmågan ska inte bedömas mot de fasta tidsgränserna i kedjan. Utredningen föreslår även att Försäkringskassan ska vara skyldig att inom 60 dagar ha klarlagt den försäkrades behov av rehabilitering.

Målet för utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning innebär bl.a. att skillnaden i sjukfrånvaro mellan kvinnor och män ska minska. Utskottet har tidigare noterat att kvinnors sjukfrånvaro på grund av psykisk ohälsa fortfarande är hög jämfört med hur det ser ut för männen (bet. 2023/24:SfU1). Som framhölls i regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för 2024 innebär just psykiatriska diagnoser en klart högre varaktighet än övriga diagnoser (dvs. längre sjukperioder). Utifrån vad som uttalas i budgetpropositionen utgår utskottet från att regeringen fortsätter arbetet med att minska skillnaden i sjukfrånvaro mellan män och kvinnor och för att förebygga och förkorta sjukfall som är en följd av psykiatriska diagnoser. Utskottet anser inte att det finns något behov för riksdagen att göra ett tillkännagivande om dessa frågor.

En motion om att regeringen ska se över och indexera ersättning för sjukpenning i särskilda fall avstyrktes av utskottet förra året. Även motionsyrkanden om flexibel sjukskrivning, ett utökat stöd vid omställning, incitament att återgå i arbete, utvidgad rätt till studier under rehabiliteringen och återgång till arbete genom anställningar med statligt stöd behandlades och avstyrktes. Riksdagen ställde sig bakom utskottets förslag (bet. 2022/23:SfU14, prot. 2022/23:93). Utskottet ser inte skäl att nu göra någon annan bedömning i frågora.

Sammantaget anser utskottet att resultatet av det arbete som pågår inom området bör avvaktas. Med hänsyn till detta och mot bakgrund av vad som i övrigt anförts ovan avstyrker utskottet motionerna 2023/24:392 (SD) yrkandena 5, 6, 14–22, 25, 28–31 och 33, 2023/24:814 (S), 2023/24:1004 (S), 2023/24:1203 (S), 2023/24:1402 (M) yrkande 2, 2023/24:1587 (S), 2023/24:1594 (S), 2023/24:1666 (S), 2023/24:1856 (S), 2023/24:2003 (S), 2023/24:2037 (S), 2023/24:2047 (S), 2023/24:2339 (V) yrkandena 5, 10, 14, 15, 20, 21 och 32, 2023/24:2379 (S), 2023/24:2467 (C) yrkandena 1, 4, 5, 8–10, 15 och 16, 2023/24:2545 (S), 2023/24:2623 (S) yrkandena 4–6 samt 2023/24:2677 (MP) yrkandena 5–9 och 20.

Rehabilitering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. samordningsförbunden, Försäkringskassans samordningsansvar och läkarintygets betydelse i sjukpenningärenden.

Jämför reservation 39 (SD), 40 (V), 41 (C) och 42 (MP).

Gällande ordning

Det finns flera aktörer som har olika roller och ansvar när det gäller den försäkrades rehabilitering. Huvudaktörer är de som har direktkontakt med den försäkrade. I det följande beskrivs Försäkringskassan, arbetsgivaren, hälso- och sjukvården samt Arbetsförmedlingen. Andra aktörer är de som på olika sätt stöder huvudaktörernas arbete i rehabiliteringen, exempelvis Socialstyrelsen. Dessutom beskrivs samordningsförbundens roll.

Försäkringskassan

Försäkringskassan samordnar och utövar tillsyn över de insatser som behövs för rehabiliteringsverksamheten (30 kap. 8 § SFB). Försäkringskassan ska i samråd med den försäkrade se till att dennes behov av rehabilitering snarast klarläggs och de åtgärder vidtas som behövs för en effektiv rehabilitering av den försäkrade (30 kap. 9 § SFB). Försäkringskassan ska, om den försäkrade medger det, i arbetet med rehabiliteringen samverka med

- den försäkrades arbetsgivare och arbetstagarorganisation
- hälso- och sjukvården
- socialtjänsten
- Arbetsförmedlingen
- andra myndigheter som berörs av rehabiliteringen av den försäkrade.

Försäkringskassan ska verka för att de nämnda organisationerna och myndigheterna, var och en inom sitt verksamhetsområde, vidtar de åtgärder som behövs för en effektiv rehabilitering av den försäkrade (30 kap. 10 § SFB). Försäkringskassan ska se till att rehabiliteringsåtgärder påbörjas så snart det är möjligt av medicinska och andra skäl (30 kap. 11 § SFB). Om den försäkrade behöver en rehabiliteringsåtgärd, för vilken rehabiliteringsersättning kan lämnas, ska Försäkringskassan upprätta en rehabiliteringsplan. Planen ska i den utsträckning det är möjligt upprättas i samråd med den försäkrade (30 kap. 12 § SFB).

Arbetsgivaren

Arbetsgivaren har i uppdrag att upprätta en plan för återgång till arbete för arbetstagare som kan antas ha nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom

under minst 60 dagar. Planen ska vara upprättad senast dag 30 i sjukperioden (30 kap. 6 § SFB). Enligt 1 § andra stycket förordningen (2014:67) om bidrag till arbetsgivare för köp av arbetsplatsinriktad rehabiliteringsstöd för återgång till arbete lämnas bidrag till arbetsgivaren för utredande insatser, planering, genomförande och uppföljning av åtgärder för arbetstagarens återgång till arbete. Bidraget uppgår till högst 10 000 kronor per arbetstagare och år och lämnas med högst 200 000 kronor per arbetsgivare och år (7 §).

Hälso- och sjukvården

Regioner får enligt 7 kap. 9 § första stycket hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), förkortad HSL, träffa överenskommelser med kommuner, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen om att inom ramen för regionernas uppgifter enligt HSL (inklusive rehabilitering) samverka i syfte att uppnå en effektivare användning av tillgängliga resurser. Regionen får också delta i finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet enligt lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser.

Från den 1 januari 2019 är regionerna enligt lagen (2018:744) om försäkringsmedicinska utredningar skyldiga att tillhandahålla försäkringsmedicinska utredningar på begäran av Försäkringskassan. Försäkringsmedicinska utredningar utförs inom en hälso- och sjukvårdsverksamhet av legitimerad läkare och annan hälso- och sjukvårdspersonal. Iakttagelser och bedömningar av den försäkrades funktions- och aktivitetsförmåga ska sammanställas i ett skriftligt utlåtande och skickas till Försäkringskassan.

Från den 1 februari 2020 gäller lagen (2019:1297) om koordineringsinsatser för sjukskrivna patienter. Enligt lagen ska alla regioner erbjuda koordineringsinsatser till sjukskrivna patienter för att främja deras återgång till eller inträde i arbetslivet.

Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen har i uppdrag att bedriva arbetslivsinriktad rehabilitering i form av vägledande, utredande, rehabiliterande eller arbetsförberedande insatser. Målgruppen för arbetslivsinriktad rehabilitering är arbetssökande som har nedsatt arbetsförmåga på grund av funktionsnedsättning eller ohälsa. Dessa personer ska ha tillgång till Arbetsförmedlingens samlade utbud av tjänster, metoder och arbetsmarknadspolitiska program enligt förordningen (2000:628) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. I 14 § förordningen (2007:1030) med instruktion för Arbetsförmedlingen anges att myndigheten särskilt ska samverka med Försäkringskassan, Arbetsmiljöverket och Socialstyrelsen för att uppnå en effektivare användning av tillgängliga resurser inom rehabiliteringsområdet. Arbetsförmedlingen ska i samma syfte samverka med Försäkringskassan, kommuner och regioner enligt lagen om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser.

Samordningsförbunden

Enligt 1 § lagen om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser får finansiell samordning (Finsam) inom ett samordningsområde bedrivas av förbunden, och det är en frivillig samverkan mellan Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, regionerna samt en eller flera kommuner. Insatserna ska rikta sig till försäkrade med behov av samordnade rehabiliteringsinsatser för att dessa personer ska uppnå eller förbättra sin förmåga att utföra förvärvsarbete (2 §). Insatserna bestäms av respektive samordningsförbund och kan avse frågor om samlokalisering och att utveckla gemensamma metoder och individanpassade åtgärder för sjukskrivna. Försäkringskassan bidrar med statens andel motsvarande hälften av medlen, medan regionen och kommunen ska bidra med var sin fjärdedel (5 §).

Motionerna

I kommittémotion 2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 7 föreslås ett tillkännagivande om att utreda möjligheten att slå samman myndigheter. Det kan enligt motionärerna minska risken för att enskilda kommer i kläm mellan olika system och ge en bättre överblick av olika utbetalningar. I yrkande 8 föreslås ett tillkännagivande om att utreda möjligheten till ett mer automatiserat system mellan myndigheter. När en sjukskrivning upphör bör Försäkringskassan automatiskt delge Arbetsförmedlingen relevanta uppgifter för att förhindra att personen hamnar utanför systemen. I yrkandena 9 och 10 föreslår motionärerna tillkännagivanden om att utvärdera de nuvarande koordineringsinsatserna och om att bredare möjligheter till koordineringsinsatser bör utredas. I yrkande 11 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör överväga att tillsätta en utredning för att följa upp Socialstyrelsens arbete med att utveckla det försäkringsmedicinska beslutsstödet till ett bredare och mer fördjupat kunskapsstöd vid sjukskrivning. I yrkande 12 föreslås ett tillkännagivande om att beakta behov av ytterligare åtgärder för att säkerställa patientsäkerheten när det gäller digitala läkarbesök och hyrläkare i sjukskrivningsprocessen. I yrkande 27 föreslås ett tillkännagivande om fokus och målstyrning i rehabiliteringen. Rehabiliteringens fokus bör ligga på rätt stöd till individen, ökade insatser för rehabilitering, positiva incitament och stödinsatser som gör det lättare att komma åter i arbete efter en lång tids sjukskrivning. I kommittémotion 2023/24:385 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 12 föreslås ett tillkännagivande om att förtydliga förordningen (1991:1046) om bidrag till arbetshjälpmedel. Motionärerna framhåller att ett ökat antal försäkrade nekas bidrag till arbetshjälpmedel och att det förekommer att Försäkringskassan nekar den försäkrade bidrag om arbetshjälpmedlen är av ett sådant slag att de även behövs på fritiden.

I partimotion 2023/24:2339 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 11 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ge Försäkringskassan i uppgift att inom ramen för sitt ansvar i 30 kap. SFB bistå försäkrade som är i behov av stöd i kontakter med andra aktörer i sjukskrivnings- och

rehabiliteringsprocessen i enlighet med utredningsbetänkandet Tillsammans för en välfungerande sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess (SOU 2020:24). I yrkande 12 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda hur hälso- och sjukvårdens lämnande av medicinska uppgifter inom ramen för sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen kan underlättas. I yrkande 22 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag om att stärka arbetsgivarnas drivkrafter att hålla sjukfrånvaron nere. I yrkandena 23 och 24 föreslås tillkännagivanden om att regeringen bör återkomma med förslag om arbetsgivarens ansvar för rehabilitering enligt rekommendationerna i Inspektionen för socialförsäkringens rapport Förstärkt rehabilitering för återgång till arbete (2021:9) samt förslag om att stärka arbetsgivarens skyldighet att konsultera en expertresurs vid återgång till arbete genom reglering i 30 kap. 6 § SFB enligt förslagen i utredningsbetänkandet SOU 2020:24. I yrkande 26 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag om att ändra Försäkringskassans samordningsansvar till en samordningsskyldighet. I yrkande 27 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag om att behandlande läkares bedömningar och läkarintyg från dessa ska uppvärderas och att samordningen mellan sjukvården och Försäkringskassan ska förstärkas.

I kommittémotion 2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande om att tydliggöra Försäkringskassans samordningsansvar. Samordningsansvaret bör innebära att Försäkringskassan från början till slut har uppdrag och mandat att samla de parter och de resurser som behöver bistå den försäkrade under rehabiliteringen. Regeringen bör i dialog med Försäkringskassan säkerställa detta. I yrkande 7 föreslås ett tillkännagivande om behovet av tidiga avstämningmöten. Tidiga bedömningar och kontakter med den försäkrade, Försäkringskassan, arbetsgivare och sjukskrivande läkare är centrala för att den försäkrade ska kunna behålla kontakten med arbetsmarknaden. I yrkande 11 föreslås ett tillkännagivande om att processen från sjukskrivning till arbete måste tydliggöras för alla inblandade parter. Motionärerna anför bl.a. att kontakten mellan Försäkringskassan och den sjukskrivande läkaren tar för lång tid och att arbetsgivaren har ansvar för den försäkrades återgång i arbete men ändå inte får ta del av sjukintyget utan den försäkrades medgivande. I yrkande 12 föreslås ett tillkännagivande om att se över styrningen av statliga arbetsgivare för att säkerställa att de lever upp till sina ansvarsområden i rehabiliteringsprocessen. I rapporten Vägen till arbete efter nekad sjukpenning (RiR 2020:12) visade Riksrevisionen att statliga arbetsgivare som ingick i studien inte levde upp till kraven på att upprätta en plan för den anställdes återgång i arbete. I yrkande 13 föreslås ett tillkännagivande om att se över kraven och instruktionerna till arbetsgivare när det gäller att upprätta en plan för återgång i arbete. Regeringen bör se över hur kraven och instruktionerna till arbetsgivare kan förbättras för att underlätta arbetsgivarnas stöd till sina medarbetare. I yrkande 14 föreslås ett tillkännagivande om att det arbetslivsinriktade rehabiliteringsstödet bör begränsas till små och medelstora arbetsgivare, samtidigt som det totala stödet

som varje arbetsgivare kan ta emot utökas. Rehabiliteringsstödet bör ses över och reformeras i syfte att öka nyttjandegraden hos små och medelstora arbetsgivare. Stödet bör dessutom breddas så att det omfattar fler typer av insatser som förebygger stressrelaterad psykisk ohälsa. I yrkande 23 föreslås ett tillkännagivande om att tydliggöra och förstärka statens engagemang inom ramen för samordningsförbunden. Under våren 2023 presenterade Inspektionen för socialförsäkringen en rapport som pekar på att statens engagemang i Finsamarbetet brister. Alla de fyra ingående parterna behöver tydliga regelverk för samordning, och regeringen måste säkerställa att staten medverkar fullt ut i dessa sammanhang. I yrkande 24 föreslås ett tillkännagivande om att Inspektionen för socialförsäkringen bör få i uppdrag att utvärdera hur kunskap och erfarenheter från samordningsförbunden tas till vara.

I kommittémotion 2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 12 föreslås ett tillkännagivande om att läkares sjukskrivning ska gälla i högre grad. I kommittémotion 2023/24:2705 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 41 föreslås ett tillkännagivande om att arbetshjälpmedel ska kunna skrivas ut även för att kunna ha förtroendeuppdrag, oavsett ålder.

I motion 2023/24:245 av Malin Larsson och Peder Björk (båda S) föreslås ett tillkännagivande om att verka för att förstärka och utveckla samordningsförbundens verksamhet. För att förstärka och utveckla samordningsförbundens verksamhet och uppdrag krävs bl.a. en översyn av regelverket och ett rapporteringssystem för att följa upp effekterna av insatserna. I motion 2023/24:1537 av Eva Lindh m.fl. (S) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att vidareutveckla samverkan mellan huvudmän samt se över Finsamslagstiftningen för att säkra och utveckla stödet till personer i behov av stöd av flera aktörer. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheten att utveckla Finsamslagstiftningen så att den kan omfatta fler områden. I yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att se över sekretesslagstiftningen och andra berörda regler så att aktörer på ett rättssäkert sätt kan dela information och få ett gemensamt dokumentationsmaterial. I motion 2023/24:1947 av Magnus Manhammar (S) föreslås ett tillkännagivande om behovet av en samordnande funktion mellan myndigheter för att lyfta sekretess. En sådan samordnande funktion behövs för att hitta lösningar som är individanpassade och leder tillbaka till jobb eller utbildning. I motion 2023/24:1561 av Mattias Vepsä (S) yrkandena 1 och 2 föreslås tillkännagivanden om att se över rätten till rehabilitering och tidiga insatser inom ramen för sjukförsäkringen och om att vidareutveckla sjukförsäkringen för att ge fler sjuka tillgång till tidigare insatser och rätt stöd till rehabilitering. Rehabilitering och stöd bör bli en central del av den tidiga processen för att förhindra att sjukdomar och skador leder till långvarig frånvaro från arbetslivet.

Utskottets ställningstagande

I detta avsnitt behandlar utskottet motioner som rör rehabilitering och Försäkringskassans samverkan med andra myndigheter och aktörer.

När det gäller frågan om arbetsgivarens plan för återgång i arbete kan konstateras att det i budgetpropositionen för 2024 anges att antalet sådana planer har ökat från ca 27 300 under 2021 till ca 35 700 under 2022. Enligt Försäkringskassan beror ökningen sannolikt på att arbetsgivarna nu har en större kunskap om skyldigheten att upprätta en plan för återgång i arbete. Även lagändringarna som syftar till att individer i första hand ska få möjlighet att återgå i arbete hos sin ordinarie arbetsgivare bedöms ha kunnat påverka utvecklingen (prop. 2023/24:1 utg.omr. 10).

I utredningsbetänkandet Rätt förutsättningar för sjukskrivning (SOU 2023:48) behandlas frågor om läkarintygets betydelse i sjukpenningärenden och betydelsen av samarbete mellan professioner inom hälso- och sjukvården för läkares arbete med sjukskrivning. I betänkandet föreslås bl.a. att Försäkringskassan tillsammans med Socialstyrelsen i samråd med relevanta aktörer från hälso- och sjukvården och arbetsmarknadens parter utvecklar läkarintyget så att det blir mer ändamålsenligt och att myndigheterna utreder möjligheten till enklare intyg för sjukskrivningar som bedöms bli kortvariga utifrån ett tydligt förväntat medicinskt förlopp. Vidare anförs att det bör ses över om de koordinerande insatserna kan förstärkas, att Socialstyrelsen bör utreda förutsättningarna för att etablera ett nationellt kompetenscentrum för försäkringsmedicin och att Försäkringskassan och Socialstyrelsen tillsammans med relevanta aktörer från hälso- och sjukvården bör utveckla formerna för det nationella samarbetet om en gemensam utveckling i frågor som rör sjukskrivning och försäkringsmedicin.

När det gäller förslag om bidrag till arbetshjälpmedel noterar utskottet att Socialdepartementet nyligen har tagit fram promemorian Ändringar i förordningen om bidrag till arbetshjälpmedel (S2024/00048). I promemorian finns förslag som ska förenkla och effektivisera hanteringen av återbetalningsärenden samt förtydliga och modernisera regelverket för det bidrag till arbetshjälpmedel som Försäkringskassan ansvarar för. Om en försäkrad blir arbetsoförmögen eller om det finns andra liknande skäl ska bidraget enligt förslaget betalas tillbaka endast om hjälpmedlet eller anordningen inte har använts för avsett ändamål. Promemorian har remissbehandlats och beredning pågår i Regeringskansliet. Utskottet noterar även att ISF ska granska hur bidrag till arbetshjälpmedel används i dag och om det har skett någon förändring över tid. Rapporten planeras att publiceras sista kvartalet 2024.

I Försäkringskassans regleringsbrev för 2024 anges bl.a. att Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen i samverkan ska se till att fler kvinnor och män ges nödvändigt stöd för återgång i arbete eller omställning till ett nytt arbete. Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen ska även arbeta för att samordningsförbunden prioriterar att finansiera insatser för långtidssjukskrivna, unga med funktionsnedsättning och unga som har aktivitetsersättning i syfte att stärka kvinnors och mäns förmåga till förvärvsarbete. Arbetsförmedlingen

och Försäkringskassan ska bidra till att alla parter i samverkan tar ansvar för samordningsförbundens insatser, och myndigheterna ska även genom det Nationella rådet för finansiell samordning stödja utvecklingen av samordningsförbundens verksamhet. En redovisning av uppdragen ska senast den 11 april 2025 lämnas till Regeringskansliet. I detta sammanhang kan även konstateras att ISF ska granska hur Försäkringskassan centralt har styrt samordningsuppdraget över tid och hur detta har påverkat Försäkringskassans förutsättningar att bidra till att arbetsgivare samt hälso- och sjukvården genomför aktiviteter som begränsar sjukfrånvaron. Rapporten planeras att publiceras i december 2024.

Förra året avstyrkte utskottet motionsyrkanden som är identiska med eller liknar flertalet av de yrkanden som nu är aktuella. Det gäller bl.a. motionsyrkanden om att slå samman myndigheter, koordineringsinsatser, det försäkringsmedicinska beslutsstödet, digitala läkarbesök och hyrläkare, arbetsgivarnas drivkrafter att hålla sjukfrånvaron på en låg nivå, läkarintygets betydelse, förtydligande av Försäkringskassans samordningsansvar samt styrningen av statliga arbetsgivare. Riksdagen ställde sig bakom utskottets förslag (bet. 2022/23:SfU14, prot. 2022/23:93). Utskottet ser inte skäl att nu göra någon annan bedömning när det gäller dessa motionsyrkanden.

Mot bakgrund av det beredningsarbete som pågår och vad som i övrigt anförts ovan avstyrker utskottet motionerna 2023/24:245 (S), 2023/24:385 (SD) yrkande 12, 2023/24:392 (SD) yrkandena 7–12 och 27, 2023/24:1537 (S) yrkandena 1–3, 2023/24:1561 (S) yrkandena 1 och 2, 2023/24:1947 (S), 2023/24:2339 (V) yrkandena 11, 12, 22–24, 26 och 27, 2023/24:2467 (C) yrkandena 6, 7, 11–14, 23 och 24, 2023/24:2677 (MP) yrkande 12 och 2023/24:2705 (MP) yrkande 41.

Aktivitets- och sjukersättning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. arbetsmarknadsbegreppet inom aktivitets- och sjukersättningen samt förutsättningarna för att studera och arbeta utan att förlora rätten till ersättning.

Jämför reservation 43 (SD), 44 (V), 45 (MP), 46 (S), 47 (MP), 48 (SD), 49 (C), 50 (MP) och 51 (SD).

Gällande ordning

Rätten till aktivitets- och sjukersättning

Aktivitetserättning kan beviljas en försäkrad som är mellan 19 och 29 år och som har en långvarigt nedsatt arbetsförmåga. Aktivitetserättning kan beviljas i två olika former, dels på grund av nedsatt arbetsförmåga, dels på grund av

förlängd skolgång (33 kap. 6 och 8 §§ SFB). Sjukersättning kan beviljas en försäkrad som är mellan 19 och 66 år när arbetsförmågan är stadigvarande nedsatt (33 kap. 6 och 16 §§ SFB). Sjukersättning lämnas tills vidare, medan aktivitetsersättning lämnas för viss tid (33 kap. 4 § SFB).

När det bedöms hur nedsatt arbetsförmågan är ska Försäkringskassan beakta den försäkrades förmåga att försörja sig själv genom förvärvsarbete på arbetsmarknaden (33 kap. 10 § SFB). Utgångspunkten är att så många människor som möjligt ska ges förutsättningar att försörja sig själva genom förvärvsarbete. Sjukersättning ska därför endast komma i fråga om den försäkrades arbetsförmåga är stadigvarande nedsatt. Bedömningen av arbetsförmågan ska göras efter samma grunder oavsett på vilket sätt prestationsförmågan är nedsatt, och i förhållande till ett heltidsarbete. Med inkomst av arbete likställs i skälighetsomfattning värdet av arbete med skötsel av hemmet (33 kap. 11 § SFB).

Den 1 september 2022 infördes lättnader i bedömningen av rätten till sjukersättning för äldre försäkrade. De s.k. äldrereglerna innebär att arbetsförmågan hos försäkrade som har som mest fem år kvar tills de uppnår den ålder då sjukersättning som längst kan lämnas bedöms i förhållande till förvärvsarbete som är normalt förekommande på arbetsmarknaden och som den försäkrade har erfarenhet av eller till annat lämpligt arbete som är tillgängligt för honom eller henne (33 kap. 10 a § SFB).

Både aktivitets- och sjukersättning lämnas dels i form av en inkomstrelaterad ersättning, dels i form av en garantiersättning till den som har ingen eller låg inkomstrelaterad ersättning (34 kap. 2 § och 35 kap. 2 § SFB).

Förmånerna kan lämnas som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels förmån.

Försäkringskassan ska se till att särskilda insatser kommer till stånd för att den som får tre fjärdedels sjuk- eller aktivitetsersättning ska kunna få en anställning motsvarande den återstående arbetsförmågan. Den försäkrade ska samtycka till insatserna. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela ytterligare föreskrifter om de särskilda insatserna (33 kap. 26–28 §§ SFB).

Studier och arbete

En försäkrad som haft aktivitetsersättning under minst ett år kan få behålla ersättningen för att studera under en provotid om sex månader, s.k. aktivitetsersättning under provotid (36 kap. 9 a § SFB).

Om den försäkrade har haft aktivitetsersättning i minst ett år och vill prova att arbeta eller studera kan ersättningen förklaras vilande, dvs. rätten till aktivitetsersättning kvarstår men ersättningen betalas inte ut. En försäkrad kan som huvudregel ha vilande aktivitetsersättning i högst två år. Om en försäkrad fått aktivitetsersättning under provotid påverkar det dock vilandeförklaringens maximala längd. Vilandeförklaring får avse hel aktivitetsersättning eller en del av ersättningen. Vid arbete har den försäkrade, förutom lönen, rätt till ett

skattefritt belopp som motsvarar 25 procent av den ersättning som är vilande (36 kap. 10, 12, 15 och 18 §§ SFB).

Om den försäkrade haft sjukersättning i minst ett år och vill prova att arbeta eller studera kan han eller hon ansöka om vilande sjukersättning. Vid arbete har den försäkrade rätt till ett skattefritt belopp som motsvarar 25 procent av den ersättning som är vilande, förutom lönen. Vid arbete kan hela eller del av ersättningen förklaras vilande. Vid studier ska dock alltid den beviljade förmånen i sin helhet förklaras vilande (36 kap. 10, 12, 14 och 18 §§ SFB).

Motionerna

Rätten till aktivitets- och sjukersättning

I kommittémotion 2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 35 och 36 föreslås tillkännagivanden om att regeringen snarast behöver påbörja arbetet med att förändra bedömningen av rätten till sjukersättning och om att regeringen behöver arbeta vidare med bedömningsgrunderna för sjukersättning. I utredningsbetänkandet En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet (SOU 2021:69) föreslås att bedömningen av den försäkrades arbetsförmåga ska göras mot samma arbetsmarknadsbegrepp som används vid prövning av rätt till sjukpenning, dvs. normalt förekommande arbete inom en angiven yrkesgrupp. Utredningen föreslår även att begreppet ”överskådlig tid” ersätter begreppet ”stadigvarande” som grund för hur varaktig arbetsförmågan måste bedömas vara. Förslag lämnas även om lättnader när det gäller vilka rehabiliteringsåtgärder som ska bedömas vara uttömda. I yrkande 37 föreslås ett tillkännagivande om att utreda möjligheten att återinföra tidsbegränsad sjukersättning som ett komplement. Eftersom rätten till aktivitetsersättning upphör vid 30 års ålder och tröskeln för sjukersättning är hög finns det personer som blir helt utan ersättning i övergången. Regeringen bör därför utreda möjligheten att återinföra en tidsbegränsad sjukersättning där arbetsförmågan omprövas vart tredje år och där rätten till ersättning kopplas till insatser för vård och rehabilitering. Det bör också utredas om tidsbegränsad sjukersättning kan kombineras med stödinsatser för att prova på att arbeta, studera eller delta i andra aktiviteter. I yrkande 40 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen snarast behöver påbörja arbetet med att förändra bedömningen av rätten till aktivitetsersättning. I utredningsbetänkandet SOU 2021:69 föreslås att vid prövningen av rätten till aktivitetsersättning ska bedömningen av den försäkrades arbetsförmåga göras mot samma arbetsmarknadsbegrepp som används vid prövning av rätten till sjukpenning, dvs. normalt förekommande arbete inom en angiven yrkesgrupp. Regeringen bör därför utifrån detta förslag göra en översyn av bedömningen av rätten till aktivitetsersättning.

I partimotion 2023/24:2339 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag om att kravet för att beviljas sjukersättning bör baseras på de treårsperioder som löper mellan de tillfällen då rätten till ersättning prövas. Motionärerna påpekar

att det i dag krävs att arbetsförmågan bedöms vara nedsatt för all överskådlig framtid, vilket är svårt även för många personer vars framtida möjligheter att återgå till arbete är mycket små. I yrkande 8 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag om att förbättra aktivitets- och sjukersättningen utifrån förslagen i SOU 2021:69. I betänkandet finns flera välkomna förslag, bl.a. att ett kodifierat beviskrav ska införas, att möjligheterna att arbeta, studera och ägna sig åt ideell verksamhet samtidigt som man uppbär aktivitets- och sjukersättning ska utökas och att ett nytt arbetsmarknadspolitiskt ramprogram ska inrättas för försäkrade som beviljats aktivitetsersättning och som har behov av insatser från Arbetsförmedlingen. I yrkande 9 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda hur trygghetspensionen (äldrereglerna) kan utökas så att fler av dem som slitit ut sig på jobbet omfattas. I yrkande 34 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag om att höjd garantinivå i aktivitets- och sjukersättningen inte ska leda till höjda kommunala avgifter för den enskilde.

I kommittémotion 2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 10 föreslås ett tillkännagivande om vidgad rätt till aktivitets- och sjukersättning. Aktivitets- och sjukersättningen ska bedömas mot samma nya arbetsbegrepp som gäller för sjukpenningen efter 180 dagars sjukskrivning, dvs. normalt förekommande arbete inom en angiven yrkesgrupp.

I motion 2023/24:1070 av Åsa Karlsson och Helén Pettersson (båda S) föreslås ett tillkännagivande om att övergången mellan aktivitetsersättning och sjukersättning bör säkras så att ingen faller mellan stolarna. I motion 2023/24:1987 av Ida Karkiainen m.fl. (S) föreslås ett liknande tillkännagivande om en trygg och kontinuerlig ersättningsnivå vid övergången från aktivitetsersättning till sjukersättning samt stöd vid ansökningsprocessen. Motionärerna anser att aktivitetsersättning bör fortsätta att betalas ut till dess beslutet om sjukersättning fattas.

Garantiersättning

I kommittémotion 2023/24:2623 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att knyta nivån i aktivitets- och sjukersättningen till löneutvecklingen. Det är angeläget att se över om indexeringen av garantiersättningen inom aktivitets- och sjukersättningen kan ändras så att följsamheten till inkomstutvecklingen i övriga samhället ökar.

I kommittémotion 2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 11 föreslås ett tillkännagivande om att höja nivån i aktivitets- och sjukersättningen. Aktivitets- och sjukersättningen bör räknas upp på ett mer ändamålsenligt sätt.

Studier och arbete

I kommittémotion 2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 32 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag på åtgärder för att skapa bättre möjligheter för personer med aktivitets- eller

sjukersättning att arbeta ideellt. I yrkande 34 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör överväga att utarbeta ett mer flexibelt system för den som vill prova på att arbeta med partiell sjuk- eller aktivitetsersättning. Det behöver utarbetas ett system som är bättre anpassat efter individuella behov och som samtidigt kan tillvarata individens förmåga full ut. I yrkande 38 föreslås ett tillkännagivande om studier som rehabilitering. Regeringen bör utreda möjligheten för försäkrade att studera i en takt som är lägre än 50 procent under sex månader i taget och samtidigt kunna få behålla sin sjukersättning. Regeringen bör även gå vidare med det förslag som lämnas i utredningsbetänkandet SOU 2021:69 om att förklara en del av sjukersättningen vilande för deltidstudier. I yrkande 41 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör verka för att förlänga provotiden för studier. I yrkande 42 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör verka för att införa partiellt vilandeförklarad aktivitetsersättning under tid med studier.

I kommittémotion 2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 19 föreslås ett tillkännagivande om att se över aktivitets- och sjukersättningen så att fler får hjälp att komma i arbete. Försäkrade bör få prova att arbeta på heltid, deltid eller enstaka dagar, under längre eller kortare perioder med bibehållen ersättning. I yrkande 21 föreslås ett tillkännagivande om att utreda möjligheterna för personer med sjuk- eller aktivitetsersättning att studera med bibehållna ersättningar. Personer som uppbär sjukpenning på deltid har möjlighet att studera på deltid. Detsamma bör gälla även dem som har sjuk- eller aktivitetsersättning.

I kommittémotion 2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 15 föreslås ett tillkännagivande om en mer flexibel vilande ersättning för personer med sjuk- och aktivitetsersättning. Det behöver bli enklare för personer som får aktivitets- eller sjukersättning att kunna pröva både att arbeta och att studera utan att riskera att förlora sin ersättning. I yrkande 16 föreslås ett tillkännagivande om ökade möjligheter till ideellt arbete. I utredningsbetänkandet SOU 2021:69 finns förslag om att den som har sjuk- eller aktivitetsersättning ska ha möjlighet att arbeta ideellt med bibehållen ersättning upp till tio timmar per vecka.

I motion 2023/24:1176 av Johanna Haraldsson m.fl. (S) yrkandena 1 och 2 föreslås tillkännagivanden om förändringar i regelverket för aktivitets- och sjukersättningen och om uppdrag att stödja omställning. De förslag som presenterats i utredningsbetänkandet En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet (SOU 2021:26) kan bidra till att ge fler möjlighet till ersättning samt öppna upp för enklare regler för arbete och studier i vissa fall. Regeringen bör därför överväga att ändra reglerna i enlighet med utredningens förslag.

Regeringens styrning

I kommittémotion 2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 39 föreslås ett tillkännagivande om styrning och regleringsbrev i fråga om aktivitetsersättningen. Den föregående regeringen gav signaler om att minska antalet försäkrade som får aktivitetsersättning, något som uppenbart verkar ha lett till omotiverade avslag. En utomstående granskning bör utreda var i styrningen det gick fel så att de misstag som begåtts kan rättas till. Regeringen bör även överväga att göra förtydliganden i regleringsbrevet om att åtgärder för att få ned antalet med aktivitetsersättning ska göras genom arbetslivsinriktade insatser, stärkt rehabilitering och mer förebyggande arbete för att främja psykisk hälsa.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att flera av förslagen i motionerna knyter an till förslag som lämnas i utredningsbetänkandet En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet (SOU 2021:69). I betänkandet föreslås bl.a. att bedömningen av den försäkrades arbetsförmåga vid prövning av rätten till aktivitets- och sjukersättning ska göras i förhållande till samma arbetsmarknadsbegrepp som används vid prövning av rätt till sjukpenning, dvs. mot förvärsarbete i en sådan angiven yrkesgrupp som innehåller arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden eller annat lämpligt arbete som är tillgängligt för den försäkrade. Kravet på att arbetsförmågan ska vara stadigvarande nedsatt ersätts med ett krav på att arbetsförmågan ska vara nedsatt under överskådlig tid. Dessutom föreslås att möjligheterna att arbeta med vilande aktivitets- eller sjukersättning ska bli mer flexibla. Vilandeförklaring av ersättningen ska kunna göras steglöst. Det ska också vara möjligt att ha sjukersättning och aktivitetsersättning partiellt vilandeförklarad under tid med studier, och prövotiden för studier förlängs från 6 till 12 månader. Ideellt arbete, fritidsverksamhet eller andra åtaganden av ideell karaktär ska enligt förslagen inte påverka rätten till sjukersättning eller aktivitetsersättning om det inte innebär att den försäkrade uppvisar sådan arbetsförmåga som ska beaktas vid arbetsförmågebedömningen. En försäkrad ska dock alltid ha rätt att ägna sig åt sysslor i form av ideellt arbete eller andra åtaganden av ideell karaktär, så länge omfattningen sammantaget understiger tio timmar i veckan samt inte ger någon inkomst. I dessa fall ska en bedömning av uppvisad arbetsförmåga med andra ord inte göras.

Utredningen om sjukförsäkringen i förändring har som framgått ovan utvärderat de förändringar i sjukförsäkringens regelverk som infördes under 2021–2022, bl.a. konsekvenserna av de s.k. äldrereglerna (dir. 2022:64 och tilläggsdirektiv 2023:20). I betänkandet En utvärdering av förändringar i sjukförsäkringens regelverk under 2021 och 2022 (SOU 2024:26) görs bedömningen att bestämmelserna som avser sjukersättning för äldre bör behållas, samtidigt som det framhålls att utvecklingen av antalet nybeviljanden samt hur regelverket används och efterlevs bör följas noggrant framöver. Även

ISF har granskat äldrereglerna, och då särskilt Försäkringskassans tillämpning av reglerna i ett tidigt skede för att identifiera eventuella svårigheter vid bedömningen (rapport 2023:8). ISF har därutöver i en nyligen publicerad rapport granskat de personer som fick tidsbegränsad sjukersättning och vilken inkomst de hade efter det att förmånen avskaffades 2008 (rapport 2023:7).

Enligt utskottets mening bör beredningen av utredningarnas förslag och resultaten av pågående arbete avvaktas innan det vidtas ytterligare åtgärder inom området. Utskottet, som förutsätter att regeringen noga följer utvecklingen, är således inte berett att nu tillstyrka tillkännagivanden om kraven för att beviljas aktivitets- och sjukersättning, om möjligheterna att arbeta och studera utan att det påverkar rätten till ersättningen eller om förmånerna i övrigt.

Motionerna 2023/24:392 (SD) yrkandena 35–37 och 40, 2023/24:1070 (S), 2023/24:1987 (S), 2023/24:2339 (V) yrkandena 6, 8, 9 och 34, 2023/24:2677 (MP) yrkande 10, 2023/24:2623 (S) yrkande 3, 2023/24:2677 (MP) yrkande 11, 2023/24:392 (SD) yrkandena 32, 34, 38, 41 och 42, 2023/24:1176 (S) yrkandena 1 och 2, 2023/24:2467 (C) yrkandena 19 och 21, 2023/24:2677 (MP) yrkandena 15 och 16 samt 2023/24:392 (SD) yrkande 39 avstyrks därmed.

Arbetskadeförsäkring

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. reformer för en ändamålsenlig arbetskadeförsäkring och ett arbetsmedicinskt råd.

Jämför reservation 52 (S, MP) och 53 (C).

Gällande ordning

Med arbetsskada avses en skada till följd av olycksfall eller annan skadlig inverkan i arbetet. En skada ska anses ha uppkommit av en sådan orsak, om övervägande skäl talar för det (39 kap. 3 § SFB). En försäkrad har vid arbetsskada rätt till samma förmåner enligt socialförsäkringsbalken som han eller hon har rätt till vid annan sjukdom (40 kap. 2 § SFB).

För smittsamma sjukdomar gäller inte arbetskadeförsäkringens generella skadebegrepp. När det gäller arbetsskada på grund av smitta meddelar regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskrifter om i vilken utsträckning en skada, som inte beror på ett olycksfall men som har framkallats av smitta, ska anses som arbetsskada (39 kap. 6 § SFB). Föreskrifter om arbetsskada i form av sjukdom som framkallats genom smitta har meddelats i 5 § förordningen (1977:284) om arbetskadeförsäkring och statligt personskadeskydd.

Livränta lämnas till en försäkrad som till följd av en arbetsskada har fått sin förmåga att skaffa sig inkomst genom arbete nedsatt med minst en femtondel.

Detta gäller endast om nedsättningen av förmågan att skaffa inkomst genom arbete kan antas bestå under minst ett år, och inkomstförlusten för år räknat uppgår till minst en fjärdedel av prisbasbeloppet för det år när livräntan ska börja lämnas (41 kap. 2 § SFB). Livränta lämnas för viss tid eller tills vidare (41 kap. 7 § SFB).

Motionerna

En ändamålsenlig arbetsskadeförsäkring

I kommittémotion 2023/24:2623 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 8 föreslås ett tillkännagivande om en mer förutsägbar och likvärdig arbetsskadeförsäkring. I utredningsbetänkandet En ändamålsenlig arbetsskadeförsäkring – för bättre ekonomisk trygghet, kunskap och rättssäkerhet (SOU 2023:53) finns förslag som bl.a. syftar till att betydligt fler ska få en prövning av om skadan är en arbetsskada och kunna få ersättning samt till att göra försäkringen könsneutral och besluten mer rättssäkra, likformiga och transparenta. Det föreslås även att livräntan ska följa inkomstutvecklingen. Förslagen bör beredas skyndsamt och regeringen bör snarast återkomma med en proposition till riksdagen. Ett liknande tillkännagivande begärs i motion 2023/24:1546 av Joakim Järrebring (S).

Övriga frågor om arbetsskadeförsäkring

I kommittémotion 2023/24:391 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2 föreslås tillkännagivanden om en översyn av dels bedömningsprocessen i arbetsskadeförsäkring, dels undantaget för smitta.

I kommittémotion 2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 26 föreslås ett tillkännagivande om att genussäkra arbetsskadeförsäkringen. I yrkande 27 föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheten att instifta ett arbetsmedicinskt råd inom arbetsskadeförsäkringen. Ett arbetsmedicinskt råd skulle bl.a. kunna utveckla bedömningsstöd, bistå Försäkringskassan med yttranden och identifiera kunskapsluckor. I yrkande 28 föreslås ett tillkännagivande om att se över ersättningen i fall då det är svårt att säkerställa att en skada beror på arbetsplatsen. Om det inte kan fastställas att skadan beror på arbetet bör den försäkrade i stället få en engångssumma. I yrkande 29 föreslås ett tillkännagivande om att förstärka informationen om förebyggande arbetsskadeförsäkring. Bättre information kan bidra till att fler fortsätter att ha kontakt med arbetsplatsen, vilket kan leda till snabbare återgång till arbete på heltid.

I motion 2023/24:862 av Lars Mejern Larsson (S) föreslås ett tillkännagivande om en översyn av livräntan. En bred översyn av Försäkringskassans hantering av ärenden om livränta bör genomföras. I motion 2023/24:1065 av Helén Pettersson och Åsa Karlsson (båda S) föreslås ett tillkännagivande om en översyn av arbetsskadeförsäkringen utifrån ett genusperspektiv.

Utskottets ställningstagande

I utredningsbetänkandet En ändamålsenlig arbetsskadeförsäkring – för bättre ekonomisk trygghet, kunskap och rättssäkerhet (SOU 2023:53) lämnar Arbets-skadeutredningen flera förslag till förändringar av arbetsskadeförsäkringen. Förslagen innebär bl.a. att de s.k. grundkraven för livränta ska förändras så att det blir lättare att uppfylla kravet på varaktig inkomstförlust och att arbetsskadeprövningen ska göras i fyra led – i stället för dagens helhetsbedömning. Utredningen föreslår även att maxgränsen för livränteunderlag höjs från 7,5 prisbasbelopp till 7,5 inkomstbasbelopp och att beviljade livräntor årligen ska räknas upp med förändringen i inkomstindex. Dessutom föreslås att ett särskilt arbetsskaderåd ska bildas och att undantaget vid smitta och undantaget för skador orsakade av vissa psykosociala faktorer ska avskaffas.

Utskottet konstaterar att Arbets-skadeutredningen har sett över arbetsskade-försäkringen som helhet och att flera av frågorna som lyfts i motionerna således behandlas i utredningsbetänkandet. Betänkandet bereds i Regeringskansliet. Med hänsyn till detta är utskottet för närvarande inte berett att föreslå något tillkännagivande med anledning av de aktuella motionerna. Därmed avstyrks motionerna 2023/24:391 (SD) yrkandena 1 och 2, 2023/24:862 (S), 2023/24:1065 (S), 2023/24:1546 (S), 2023/24:2623 (S) yrkande 8 och 2023/24:2467 (C) yrkandena 26–29.

Reservationer

1. Socialförsäkring och välfärd, punkt 1 (SD)

av Ludvig Aspling (SD), Clara Aranda (SD), Daniel Persson (SD) och Nima Gholam Ali Pour (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 1–4 och avslår motionerna

2023/24:214 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP),

2023/24:749 av Jan Ericson (M),

2023/24:808 av Kadir Kasirga och Mirja Räihä (båda S),

2023/24:1140 av Boriana Åberg (M),

2023/24:2339 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 1, 2, 18, 19 och 28,

2023/24:2491 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 19 och

2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 13.

Ställningstagande

Det bör tillsättas en parlamentarisk kommitté med uppdraget att ta fram en nationell strategi för ett bättre och mer hållbart stöd för den försäkrade i sjukskrivningsprocessen samt högre kvalitet i bemötandet och rehabiliteringsprocessen.

Regeringens målformulering om att minska sjukfrånvaron i Försäkringskassans regleringsbrev för åren 2014–2021 medförde att många försäkrade, däribland svårt sjuka, fick avslag på sin ansökan om sjukpenning. Det bör utredas vad som gick fel så att inte samma misstag begås igen. Möjligheten till ekonomisk kompensation, framför allt för vissa utförsäkrade under perioden 2014–2021, bör också utredas.

Kvaliteten i utredningsarbetet inom Försäkringskassan behöver stärkas, och objektiva undersökningsfynd får inte vara ett krav för att få sjukpenning.

2. Socialförsäkring och välfärd, punkt 1 (V)

av Isabell Mixer (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2339 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 1, 2, 18, 19 och 28 samt

avslår motionerna

2023/24:214 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP),

2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 1–4,

2023/24:749 av Jan Ericson (M),

2023/24:808 av Kadir Kasirga och Mirja Räihä (båda S),

2023/24:1140 av Boriana Åberg (M),

2023/24:2491 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 19 och

2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 13.

Ställningstagande

Regeringen bör tillsätta en kriskommission som ser över Försäkringskassans arbete och styrning, ger upprättelse åt försäkrade som drabbats av en bristande myndighetsutövning och lämnar förslag på förbättringar.

Regeringen bör även återkomma med förslag om att ta fram ett syfte för sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen med lydelsen ”att individen ska återfå arbetsförmåga och därmed kunna återgå i, eller kunna söka, arbete samt säkerställas ekonomisk trygghet under processen”.

Rätten till rättshjälp för att överklaga beslut i ärenden som gäller socialförsäkring bör stärkas.

Förvaltningsmyndigheters beslut som avser betalningsskyldighet är efter förslag i proposition 2021/22:206 numera direkt verkställbara. Det har bl.a. fått till följd att det blivit svårare att överklaga beslut som innebär att en person blivit återbetalningsskyldig efter en felaktig utbetalning som beror på mindre, oavsiktliga fel eller misstag från den utbetalande myndighetens sida. Konsekvenserna av lagändringen bör ses över och regeringen bör återkomma med förslag om hur de problem som uppstått kan åtgärdas.

De inkomstrelaterade ersättningarna, inkluderat tak och grundnivåer, bör inkomstindexeras på sikt. Kostnadsrelaterade ersättningar, såsom barnbidrag och bostadsbidrag, bör prisindexeras och fasta belopp endast användas undantagsvis. Vidare bör ersättningsnivåer och tak utformas så att 80 procent av löntagarna får 80 procent av lönen i ersättning. Regeringen bör återkomma med förslag om detta med ikraftträdande den 1 januari 2027.

3. Socialförsäkring och välfärd, punkt 1 (C)

av Martina Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2491 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 19 och
avslår motionerna
2023/24:214 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP),
2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 1–4,
2023/24:749 av Jan Ericson (M),
2023/24:808 av Kadir Kasirga och Mirja Räihä (båda S),
2023/24:1140 av Boriana Åberg (M),
2023/24:2339 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 1, 2, 18, 19 och 28
samt
2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 13.

Ställningstagande

Det är rimligt att nyanlända måste arbeta för att nå högre ersättningsnivåer i socialförsäkringen och därigenom kvalificera sig in i det svenska socialförsäkringssystemet. Det ökar drivkrafterna att komma i arbete, sänker kostnaderna och tydliggör att asylrätten handlar om att erbjuda skydd, inte om förmåner. Ersättning i transfereringssystemen bör därför baseras på inkomst. Existerande undantag från kvalificeringsregler för flyktingar, inom exempelvis sjukersättningen, bör tas bort.

4. Socialförsäkring och välfärd, punkt 1 (MP)

av Mats Berglund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2023/24:214 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) och
2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 13 och
avslår motionerna

2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 1–4,
2023/24:749 av Jan Ericson (M),
2023/24:808 av Kadir Kasirga och Mirja Räihä (båda S),
2023/24:1140 av Boriana Åberg (M),
2023/24:2339 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 1, 2, 18, 19 och 28
samt
2023/24:2491 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 19.

Ställningstagande

Dagens trygghetssystem bör reformeras genom att arbetslöshetsförsäkringen, sjukförsäkringen och försörjningsstödet slås samman till en gemensam trygghetsförsäkring, s.k. arbetslivstrygghet, som ska ligga under en och samma myndighet. Det bör även tillsättas en statlig utredning om basinkomst i ljustet av de snabba tekniska förändringar som sker.

5. Merkostnadsersättning, punkt 2 (SD)

av Ludvig Aspling (SD), Clara Aranda (SD), Daniel Persson (SD) och Nima Gholam Ali Pour (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:393 av Daniel Persson m.fl. (SD) yrkandena 2–7.

Ställningstagande

Hanteringen av de långa handläggningstiderna för omvårdnadsbidraget och merkostnadsersättningen bör följas upp. Den förra regeringen aviserade extra ekonomiska medel till Försäkringskassan med krav på att den enorma kön skulle åtgärdas. Försäkringskassan återkom med svaret att detta kommer att ske först under 2023. Det var inte acceptabelt.

Regeringen bör följa upp om de hjälpbehov som inkluderades i den tidigare handikappersättningen har kunnat tillgodoses genom andra insatser. Det bör även utvärderas om försäkrade har fått en lägre merkostnadsersättning sedan reformen genomfördes och om processen för att ansöka om merkostnadsersättning har försvårats.

Regeringen bör även se över möjligheten att justera den övre åldersgränsen för merkostnadsersättning. Merkostnadsersättningen bör anpassas till sysselsättning snarare än till en övre åldersgräns.

Vid ansökan om merkostnadsersättning kräver Försäkringskassan att det läkarintyg som bifogas uttryckligen beskriver den s.k. DFA-kedjan (diagnos, funktionsnedsättning och aktivitetsbegränsning). Det finns många exempel på konsekvenser av aktivitetsbegränsningar som den sökande beskriver men som inte tydligt står med i läkarintyget. Trots att begränsningen uppenbart är kopplad till en intygad funktionsnedsättning blir resultatet i dessa fall att ansökan avslås. Möjligheten att avskaffa DFA-kedjan bör utredas.

Regeringen bör utreda och återkomma med förslag om hur alla merkostnader som beror på en funktionsnedsättning ska ersättas i enlighet med principen krona för krona och om att ta bort taket i ersättningen.

Om Försäkringskassan har tagit emot ett läkarintyg som styrker ett kroniskt tillstånd borde det intyget gälla en längre tid. Regeringen bör utreda och ta fram regelförenklningar som innebär att personer med t.ex. en befintlig insats enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade kan få ett beslut om merkostnadsersättning snabbare (snabbspår).

6. Närståendepenning m.m., punkt 3 (SD)

av Ludvig Aspling (SD), Clara Aranda (SD), Daniel Persson (SD) och Nima Gholam Ali Pour (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:393 av Daniel Persson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 8 samt
avslår motionerna

2023/24:108 av Margareta Cederfelt (M) och
2023/24:2254 av Ann-Sofie Lifvenhage (M).

Ställningstagande

En reformering av vård av närstående till ett mer flexibelt system bör utredas. Möjligheten att låta flera nära anhöriga få närståendepenning samtidigt under en och samma tidsperiod och att utöka antalet dagar som det är möjligt att få ersättningen bör utredas.

En person kan vara i behov av tillfälligt stöd från anhöriga utan att tillståndet är livshotande. Det bör inte vara ett krav att det ska röra sig om livshotande tillstånd så som är fallet med dagens närståendepenning.

7. Gränsöverskridande situationer, punkt 4 (S)

av Anders Ygeman (S), Sanne Lennström (S), Åsa Eriksson (S), Ola Möller (S) och Jessica Rodén (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2622 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 4 och

avslår motion

2023/24:1607 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkandena 5 och 6.

Ställningstagande

A1-intyg är det intyg som används inom EU/EES för att visa vilket lands socialförsäkringssystem en person tillhör. Regeringen bör ge Försäkringskassan i uppdrag att införa nödvändiga kontrollsysteem för att förhindra fusk och utnyttjande från utländska arbetsgivares sida i deras användning av A1-intyg.

8. Försäkringskassans verksamhet, punkt 5 (S)

av Anders Ygeman (S), Sanne Lennström (S), Åsa Eriksson (S), Ola Möller (S) och Jessica Rodén (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2623 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkandena 11 och 12.

Ställningstagande

Regeringen bör ta initiativ för att påskynda möjligheterna att använda AI inom Försäkringskassans verksamhet.

Under sommaren 2023 framkom att Försäkringskassan har tvingats säga upp nyanställd personal för att anslagen som myndigheten har fått inte räcker till. Det innebär att myndigheten har lagt mycket tid och resurser på att rekrytera och utbilda personal som verksamheten egentligen behöver men som

senare sagts upp. För att Försäkringskassans handläggningstider ska minska bör regeringen vidta nödvändiga åtgärder.

9. Välfärdsbrott, punkt 6 (S)

av Anders Ygeman (S), Sanne Lennström (S), Åsa Eriksson (S), Ola Möller (S) och Jessica Rodén (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2023/24:2622 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 14,
2023/24:2623 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 10 och
2023/24:2624 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 9.

Ställningstagande

Utredningsbetänkandet Ett stärkt och samlat skydd av välfärdssystem (SOU 2023:52) innehåller förslag som bl.a. innebär ett tydligare ansvar för att förebygga välfärdsbrott för Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Centrala studiestödsnämnden, Migrationsverket och Arbetsförmedlingen. Regeringen bör utan dröjsmål bereda dessa förslag vidare för beslut i riksdagen.

10. Informationsinsatser m.m., punkt 7 (SD)

av Ludvig Aspling (SD), Clara Aranda (SD), Daniel Persson (SD) och Nima Gholam Ali Pour (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:386 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 10 och
avslår motion
2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 3.

Ställningstagande

Digitala instrument som synliggör det ekonomiska resultatet av de beslut och val en person gör bör införas hos t.ex. Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten. Härigenom skulle den försäkrade exempelvis kunna se hur uttag av föräldrapenning påverkar framtida pension.

11. Informationsinsatser m.m., punkt 7 (C)

av Martina Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 3 och avslår motion

2023/24:386 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 10.

Ställningstagande

Möjligheten att bevilja sjukpenning i förebyggande syfte utnyttjas i mycket liten utsträckning. Tidiga insatser är en viktig del i arbetet för att minska sjukfrånvaron. En trolig orsak till det låga nyttjandet är bristande kunskap om förmånen. Regeringen bör därför ge Försäkringskassan i uppdrag att genomföra en informationskampanj om sjukpenning i förebyggande syfte.

12. Företagare, punkt 8 (SD)

av Ludvig Aspling (SD), Clara Aranda (SD), Daniel Persson (SD) och Nima Gholam Ali Pour (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:420 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 9 och 10 samt avslår motionerna

2023/24:893 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 10,

2023/24:1570 av Mathias Tegnér och Jennie Nilsson (båda S) yrkandena 1, 2 och 4,

2023/24:1637 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkandena 1 och 2,
2023/24:2340 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkande 14,
2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 17 och
2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 14.

Ställningstagande

Det är ett problem att egenföretagare inte tar del av trygghetssystemet på samma villkor som alla andra. Det sociala trygghetssystemet för egenföretagare bör utredas.

Den grundläggande karenstiden i sjukförsäkringen för egenföretagare är 7 dagar, men det finns även en möjlighet att under vissa förutsättningar välja en karenstid på 1, 14, 30, 60 eller 90 dagar. Detta är dock inte möjligt för den som har fyllt 55 år. Regeringen bör överväga om egenföretagare som har fyllt 55 år fritt bör få ändra karenstid i sjukförsäkringen.

13. Företagare, punkt 8 (V)

av Isabell Mixter (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2340 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkande 14 och
avslår motionerna
2023/24:420 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 9 och 10,
2023/24:893 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 10,
2023/24:1570 av Mathias Tegnér och Jennie Nilsson (båda S) yrkandena 1, 2
och 4,
2023/24:1637 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkandena 1 och 2,
2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 17 och
2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 14.

Ställningstagande

Regeringen bör återkomma med förslag baserat på modellen i slutbetänkandet Ett trygghetssystem för alla – nytt regelverk för sjukpenninggrundande inkomst (SOU 2023:30) för att anpassa skyddet för SGI till företagare och studerande.

14. Företagare, punkt 8 (C)

av Martina Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 17 och avslår motionerna

2023/24:420 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 9 och 10,

2023/24:893 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 10,

2023/24:1570 av Mathias Tegnér och Jennie Nilsson (båda S) yrkandena 1, 2 och 4,

2023/24:1637 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkandena 1 och 2,

2023/24:2340 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkande 14 och

2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 14.

Ställningstagande

Regeringen bör skyndsamt lägga fram förslag om att avskaffa åldersgränsen för när företagare kan ändra antalet karensdagar.

15. Företagare, punkt 8 (MP)

av Mats Berglund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:893 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 10 och

2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 14 och avslår motionerna

2023/24:420 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 9 och 10,

2023/24:1570 av Mathias Tegnér och Jennie Nilsson (båda S) yrkandena 1, 2 och 4,

2023/24:1637 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkandena 1 och 2,

2023/24:2340 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkande 14 och

2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 17.

Ställningstagande

För att frigöra och tillvarata människors entreprenörskap, innovationskraft och kreativitet behöver trygghetssystemen för frilansare, kombinatorer och egenföretagare förbättras.

I utredningsbetänkandet Ett trygghetssystem för alla – Nytt regelverk för sjukpenninggrundande inkomst (SOU 2023:30) föreslås bl.a. att SGI som huvudregel ska beräknas på historiska inkomster för både anställda och företagare. Det skulle göra att nämnda grupper kan få en SGI som motsvarar vad de faktiskt betalat in till socialförsäkringen. Om det är mer fördelaktigt ska det även i fortsättningen finnas en möjlighet att få sin SGI beräknad på förväntade inkomster. Förslagen innebär även att ett antal konstnärsstipendier ska bli sjukpenninggrundande. Regeringen bör gå vidare med utredningens förslag och överlämna en proposition till riksdagen.

16. Studerande och forskare, punkt 9 (V)

av Isabell Mixter (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:442 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkandena 9 och 10 samt
avslår motionerna
2023/24:1222 av Stina Larsson (C) och
2023/24:1502 av Eva Lindh (S) yrkande 1.

Ställningstagande

Regeringen bör tillsätta en utredning om grundläggande trygghet för studerande, inklusive dem som har en funktionsnedsättning.

Den som har en dokumenterad kronisk sjukdom kan sedan 2018 i vissa fall få möjlighet att vara sjukskriven på deltid även vid heltidsstudier om sjukdomen kan innebära längre sjukperioder. För den som av olika anledningar inte kan bedriva studier på heltid och som är sjukskriven på deltid saknas fortfarande motsvarande möjlighet. Regeringen bör vidta de åtgärder som föreslås i delbetänkandet Ökad trygghet för studerande som blir sjuka (SOU 2018:9) och möjliggöra sjukskrivningar på deltid.

17. Idrottare och kulturutövare, punkt 10 (S, V, MP)

av Anders Ygeman (S), Sanne Lennström (S), Åsa Eriksson (S), Ola Möller (S), Mats Berglund (MP), Jessica Rodén (S) och Isabell Mixter (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:987 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V) yrkande 2 och

2023/24:2686 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 36 och

avslår motionerna

2023/24:789 av Per-Arne Håkansson och Mirja Räihä (båda S) yrkandena 1 och 2 samt

2023/24:2483 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 15.

Ställningstagande

Många elitsatsande idrottare lever under mycket knappa förhållanden. För idrottsrörelsen finns inga statliga stipendier som liknar dem som exempelvis finns för kulturskapare, trots att behovet av trygghetssystem är detsamma. Riksidrottsförbundets uppfattning är att elitsatsande idrottsutövare bör ha rätt till pension, försäkringar och samma trygghet som alla andra. Regeringen bör inleda en dialog med idrottens företrädare om denna fråga.

18. Idrottare och kulturutövare, punkt 10 (C)

av Martina Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2483 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 15 och

avslår motionerna

2023/24:789 av Per-Arne Håkansson och Mirja Räihä (båda S) yrkandena 1 och 2,

2023/24:987 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V) yrkande 2 och

2023/24:2686 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 36.

Ställningstagande

Det behöver göras en samlad utredning av ekonomisk trygghet och socialförsäkringsfrågor när det gäller elitidrottare. Regeringen behöver ta ansvar för att lösa elitidrottens ”småföretagarproblem” när det gäller föräldrapenning, sjukpenning och andra försäkringar.

19. Förmånsnivåer i sjukpenningen, punkt 11 (SD)

av Ludvig Aspling (SD), Clara Aranda (SD), Daniel Persson (SD) och Nima Gholam Ali Pour (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 5 och
bifaller delvis motionerna

2023/24:2339 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 5,
2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 5 och
2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 6.

Ställningstagande

Regeringen bör tillsätta en utredning som ser över hur förmånsnivåerna kan göras mer flexibla, exempelvis i steg om 5 procent.

20. Förmånsnivåer i sjukpenningen, punkt 11 (V)

av Isabell Mixter (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2339 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 5 och
bifaller delvis motionerna

2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 5,
2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 5 och
2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 6.

Ställningstagande

En mer flexibel ersättningsmodell som tar hänsyn till att arbetsförmågan kan variera över tid bör undersökas. Genom fler steg än dagens fyra individanpassas sjukförsäkringen och det blir lättare och mindre riskabelt att pröva att börja arbeta igen.

21. Förmånsnivåer i sjukpenningen, punkt 11 (C)

av Martina Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 5 och
bifaller delvis motionerna

2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 5,

2023/24:2339 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 5 och

2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 6.

Ställningstagande

Ett sätt att underlätta återgång i arbete är en gradvis upptrappning av arbetstiden. Det nuvarande regelverket för förmånsnivåer försvårar dock detta.

22. Förmånsnivåer i sjukpenningen, punkt 11 (MP)

av Mats Berglund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 6 och
bifaller delvis motionerna

2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 5,

2023/24:2339 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 5 och

2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 5.

Ställningstagande

Det behöver bli möjligt att kunna vara sjukskriven med sjukpenning och återgå till arbete i den utsträckning som är lämplig. Det är viktigt för en bra rehabilitering. Förslaget i utredningsbetänkandet SOU 2021:69 om att även rehabiliteringspenning över 25 procent ska kunna ges steglöst bör också införas.

23. Förläggning av arbetstiden, punkt 12 (C)

av Martina Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 10.

Ställningstagande

Kravet att arbetsförmågans nedsättning ska prövas dag för dag leder till orimliga konsekvenser för många försäkrade. För en försäkrad som får sjukpenning, arbetar 75 procent av heltid och har en timmes restid till arbetsplatsen kan det vara bättre att jobba koncentrerat två halvdagar per vecka än att resa till och från arbetsplatsen varje dag för att arbeta några timmar.

24. Rehabiliteringskedjan och arbetsförmågebedömningen, punkt 13 (SD)

av Ludvig Aspling (SD), Clara Aranda (SD), Daniel Persson (SD) och Nima Gholam Ali Pour (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 28 och 30 samt avslår motionerna
2023/24:1203 av Johanna Haraldsson m.fl. (S),
2023/24:2339 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 14 och 15,
2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 8, 9, 15 och 16 samt

2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkandena 7–9.

Ställningstagande

Bedömningen efter 180 dagar ska numera göras mot sådant angivet arbete som är normalt förekommande på arbetsmarknaden. Bedömningarna är dock ofta alltför strikta. För att sjukförsäkringen ska bli mer förutsägbar, trygg och rättssäker kan ytterligare åtgärder behöva vidtas.

Regeringen bör överväga att göra en översyn av regelverket enligt förslagen i utredningsbetänkandena SOU 2020:6 och SOU 2021:69. Där föreslås bl.a. undantag från rehabiliteringskedjans tidsgränser och att Försäkringskassan ska klarlägga den försäkrades behov av rehabilitering inom 60 dagar.

25. Rehabiliteringskedjan och arbetsförmågebedömningen, punkt 13 (V)

av Isabell Mixer (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2339 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 14 och 15 samt avslår motionerna

2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 28 och 30,

2023/24:1203 av Johanna Haraldsson m.fl. (S),

2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 8, 9, 15 och 16 samt

2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkandena 7–9.

Ställningstagande

Den steg-för-steg-modell som gällde innan rehabiliteringskedjan infördes 2008 fungerade på många sätt väl. Regeringen bör återkomma med förslag om att avskaffa rehabiliteringskedjan till förmån för en återgång till steg-för-steg-modellen.

Regeringen bör även återkomma med förslag om ändringar i sjukförsäkringen som gör det möjligt att bedöma arbetsförmågan hos den försäkrade utifrån dennes befintliga skick. Fler bedömningsgrunder i fråga om arbetsförmågan bör vägas in vid beslutet, som t.ex. ålder, kön och tidigare arbetslivserfarenheter. Försäkringskassan bör även klarlägga den försäkrades behov av rehabilitering inom 60 dagar.

26. Rehabiliteringskedjan och arbetsförmågebedömningen, punkt 13 (C)

av Martina Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 8, 9, 15 och 16 samt avslår motionerna

2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 28 och 30,

2023/24:1203 av Johanna Haraldsson m.fl. (S),

2023/24:2339 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 14 och 15 samt

2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkandena 7–9.

Ställningstagande

För att Försäkringskassan ska kunna göra en självständig och rättssäker prövning av rätten till sjukpenning behöver den medicinska kompetensen säkerställas. En fristående funktion inom Försäkringskassan bör därför inrättas för de försäkringsmedicinska rådgivarna.

I dag är det vanligt att den första sjukskrivningsperioden uppgår till 30 dagar. En kortare första sjukskrivningstid – förslagsvis en vecka – samt deltidssjukskrivningar framför heltidssjukskrivningar bör rekommenderas.

Sjukförsäkringen är en omställningsförsäkring och ska stödja människor att återfå sin arbetsförmåga. Tidsgränserna i försäkringen är därför mycket viktiga och bör vara tydliga. Det är inte acceptabelt att människor fastnar i långvariga sjukskrivningar utan en plan för att komma vidare. En utredning för att återinföra en borte tidsgräns i sjukförsäkringen bör därför tillsättas.

27. Rehabiliteringskedjan och arbetsförmågebedömningen, punkt 13 (MP)

av Mats Berglund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkandena 7–9 och

avslår motionerna

2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 28 och 30,

2023/24:1203 av Johanna Haraldsson m.fl. (S),

2023/24:2339 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 14 och 15 samt

2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 8, 9, 15 och 16.

Ställningstagande

Möjligheten att neka sjukpenning retroaktivt bör stoppas. Det är inte rimligt att en försäkrad som har blivit sjukskriven av en läkare för en viss period kan få avslag på sin ansökan om sjukpenning för tid innan det att Försäkringskassan har fattat sitt beslut. En försäkrad ska inte heller kunna förlora redan beviljad sjukpenning på grund av att beslutet överklagas.

Undantaget från bedömningen av arbetsförmågan mot normalt förekommande arbete vid uppskjuten vård bör återinföras och permanentas och gälla alla förseningar av vård och rehabilitering som ligger utanför den försäkrades kontroll. Det bör även säkerställas att en person som får rehabiliteringsinsatser vid tidsgränsen 180 dagar har möjlighet att fullfölja rehabiliteringen innan arbetsförmågan prövas i förhållande till arbetsmarknaden i övrigt.

28. Sjukpenninggrundande inkomst, punkt 14 (S)

av Anders Ygeman (S), Sanne Lennström (S), Åsa Eriksson (S), Ola Möller (S) och Jessica Rodén (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2623 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 5.

Ställningstagande

I utredningsbetänkandet Ett trygghetssystem för alla – nytt regelverk för sjukpenninggrundande inkomst (SOU 2023:30) föreslås bl.a. att SGI även ska beräknas utifrån historiska inkomster samt att kvalifikationstiden ska minskas till en månads arbete. Regeringen bör gå vidare med utredningens förslag och så snart det är möjligt återkomma med en proposition till riksdagen.

29. Karensavdraget, punkt 15 (S)

av Anders Ygeman (S), Sanne Lennström (S), Åsa Eriksson (S), Ola Möller (S) och Jessica Rodén (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2623 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 4 och
bifaller delvis motionerna
2023/24:814 av Kadir Kasirga (S),
2023/24:1004 av Louise Thunström (S),
2023/24:1587 av Gunilla Svantorp och Hanna Westerén (båda S),
2023/24:1594 av Karin Sundin m.fl. (S),
2023/24:1666 av Mattias Jonsson och Johan Büser (båda S),
2023/24:1856 av Olle Thorell och Lena Johansson (båda S),
2023/24:2003 av Sofie Eriksson m.fl. (S),
2023/24:2037 av Sanna Backeskog m.fl. (S),
2023/24:2047 av Johan Andersson m.fl. (S),
2023/24:2545 av Sofia Amloh m.fl. (S) och
2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 5.

Ställningstagande

Under våren 2022 tillsattes en utredning om karensavdraget och sjuklönen med syftet att bidra till att inkomstbortfall vid sjukdom bärs på ett mer solidariskt och fördelningspolitiskt träffsäkert sätt samt att motverka riskerna för sjuknärvaro. I början av 2023 beslutade regeringen att lägga ned utredningen och i stället utreda frågan internt inom Socialdepartementet. Regeringen bör skyndsamt återuppta utredningen med de ursprungliga direktiven.

30. Karensavdraget, punkt 15 (MP)

av Mats Berglund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 5 och avslår motionerna
 2023/24:814 av Kadir Kasirga (S),
 2023/24:1004 av Louise Thunström (S),
 2023/24:1587 av Gunilla Svantorp och Hanna Westerén (båda S),
 2023/24:1594 av Karin Sundin m.fl. (S),
 2023/24:1666 av Mattias Jonsson och Johan Büser (båda S),
 2023/24:1856 av Olle Thorell och Lena Johansson (båda S),
 2023/24:2003 av Sofie Eriksson m.fl. (S),
 2023/24:2037 av Sanna Backeskog m.fl. (S),
 2023/24:2047 av Johan Andersson m.fl. (S),
 2023/24:2545 av Sofia Amløh m.fl. (S) och
 2023/24:2623 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 4.

Ställningstagande

En del personer kan jobba hemifrån när de är småkrassliga medan andra inte har råd att stanna hemma när de är sjuka och går till jobbet ändå. Under pandemin stoppade regeringen karensavdraget tillfälligt. Avdraget bör nu slopas permanent.

31. Sjukpenning i särskilda fall, punkt 16 (S)

av Anders Ygeman (S), Sanne Lennström (S), Åsa Eriksson (S), Ola Möller (S) och Jessica Rodén (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2623 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 6 och avslår motion

2023/24:2339 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 32.

Ställningstagande

Mot bakgrund av kraftiga prisökningar på senare tid är det angeläget att göra en ändamålsenlig uppräknig av sjukpenning i särskilda fall. En översyn av regelverket bör därför göras skyndsamt.

32. Sjukpenning i särskilda fall, punkt 16 (V)

av Isabell Mixter (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2339 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 32 och
avslår motion
2023/24:2623 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 6.

Ställningstagande

Ersättningar inom socialförsäkringen bör generellt indexeras så att de följer den ekonomiska utvecklingen och går att leva på. Sjukpenningen i särskilda fall lever inte upp till något av dessa krav. Regeringen bör därför se över och indexera nivåerna när det gäller sjukpenning i särskilda fall.

33. Flexibel återgång till arbete, punkt 17 (SD)

av Ludvig Aspling (SD), Clara Aranda (SD), Daniel Persson (SD) och Nima Gholam Ali Pour (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 6, 31 och 33 samt
avslår motion
2023/24:2339 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 20 och 21.

Ställningstagande

Regeringen bör utreda om det är möjligt att införa ett system där försäkrade som diagnostiserats med t.ex. cancer i dialog med arbetsgivaren registrerar sin arbetade tid i efterhand.

Möjligheterna att prova på ett nytt arbete under sjukskrivning bör bli flexiblar. Ett utökat stöd vid omställning behöver därför utredas.

Regeringen bör även utreda om en försäkrad under en sexmånadersperiod ska kunna få prova att förvärvsarbeta upp till 25 procent av heltid med

bibehållen ersättning. Vid arbete över 25 procent ska ersättningen gradvis minskas.

34. Flexibel återgång till arbete, punkt 17 (V)

av Isabell Mixer (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2339 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 20 och 21 samt avslår motion

2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 6, 31 och 33.

Ställningstagande

I dag är det möjligt för den som är sjukskriven att studera med rehabiliteringspenning men möjligheterna bör vara större.

Även möjligheterna för försäkrade att få prova på ett arbete under sjukskrivning bör stärkas. Regeringen bör därför utreda hur återgången till arbete efter sjukskrivning kan underlättas genom anställningar med statligt stöd.

35. Preventionersättning m.m., punkt 18 (SD, MP)

av Ludvig Aspling (SD), Clara Aranda (SD), Daniel Persson (SD), Nima Gholam Ali Pour (SD) och Mats Berglund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 29 och

2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 20 och avslår motion

2023/24:2339 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 10.

Ställningstagande

Regeringen bör återkomma med förslaget i utredningsbetänkandet En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet (SOU 2021:69) om att införa preventionsersättning.

36. Preventionsersättning m.m., punkt 18 (V)

av Isabell Mixter (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2339 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 10 och avslår motionerna

2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 29 och

2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 20.

Ställningstagande

I utredningsbetänkandet En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet (SOU 2021:69) föreslås att förmånen förebyggande sjukpenning ska ersättas med en ny förmån kallad preventionsersättning. Vidare föreslås förändringar i rehabiliteringspenningen och att Försäkringskassan ska se till att den försäkrades behov av rehabilitering klarläggs snarast men senast dag 60 i sjukfallet.

37. Sjukskrivning vid psykisk ohälsa, punkt 19 (SD)

av Ludvig Aspling (SD), Clara Aranda (SD), Daniel Persson (SD) och Nima Gholam Ali Pour (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 14–22 och 25 samt avslår motion

2023/24:1402 av Ann-Sofie Alm (M) yrkande 2.

Ställningstagande

Regeringen bör verka för att öka kunskapen om effektfulla rehabiliteringsinsatser och se över åtgärder för att utveckla rehabiliteringsinsatserna för sjukskrivna som lider av psykisk ohälsa. Regeringen bör i sitt arbete särskilt beakta behovet av insatser för att stärka kvinnors psykiska hälsa. Den psykiska ohälsan är ett jämställdhetsproblem. Könsskillnaderna är stora och kvinnor är sjukskrivna i nästan dubbelt så hög utsträckning som män.

Regeringen bör även utveckla arbetet med kunskapshöjande insatser för att öka medvetenheten om tidiga tecken på psykisk ohälsa och se över strukturer där tidiga tecken på psykisk ohälsa kan hanteras med snabba åtgärder som en del av ett systematiskt proaktivt arbete. Kunskapen bör även stärkas hos berörda aktörer.

Regeringen bör dessutom överväga att inkludera ett suicidpreventivt fokus i det fortsatta arbetet med sjukförsäkringen, beakta behovet av en översyn och analys av Försäkringskassans förändringsarbete med särskilt fokus på sjukfrånvaro vid psykiatriska diagnoser, överväga möjligheten att införa krav på medicinska suicidriskbedömningar i det försäkringsmedicinska beslutsstödet och beakta behovet av att rikta in det samlade nationella arbetet med suicidprevention på sjukförsäkringens problemområden. Kunskapen och förståelsen för innebörden av psykiatriska tillstånd och psykisk ohälsa behöver vidareutvecklas.

Regeringen bör också verka för behovsanpassad myndighetskommunikation genom att ge berörda myndigheter i uppdrag att se över sin kommunikation med den målgrupp som har stressrelaterad psykisk ohälsa.

38. Jämställd sjukförsäkring, punkt 20 (C)

av Martina Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 1 och 4 samt
avslår motion
2023/24:2379 av Inga-Lill Sjöblom och Ardalan Shekarabi (båda S).

Ställningstagande

Regeringen bör återkomma med kompletterande åtgärder för att komma till rätta med de ökande sjuktalen som framför allt drabbar kvinnor. Redan i utredningsbetänkandet Mer trygghet och bättre försäkring (SOU 2015:21) föreslogs ett stort antal reformer med detta syfte.

Regeringen bör även presentera en handlingsplan med konkreta och tydliga steg för att åtgärda den ojämslida sjukskrivning som finns mellan kvinnor och män.

39. Rehabilitering, punkt 21 (SD)

av Ludvig Aspling (SD), Clara Aranda (SD), Daniel Persson (SD) och Nima Gholam Ali Pour (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2023/24:385 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 12 och
2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 7–12 och 27 samt
avslår motionerna
2023/24:245 av Malin Larsson och Peder Björk (båda S),
2023/24:1537 av Eva Lindh m.fl. (S) yrkandena 1–3,
2023/24:1561 av Mattias Vepsä (S) yrkandena 1 och 2,
2023/24:1947 av Magnus Manhammar (S),
2023/24:2339 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 11, 12, 22–24, 26 och
27,
2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 6, 7, 11–14, 23 och
24,
2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 12 och
2023/24:2705 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 41.

Ställningstagande

Regeringen bör utreda möjligheten att slå samman myndigheter så att sjuka och långtidsarbetslösa i behov av stödåtgärder och rehabilitering kan vända sig till en myndighet med fokus på rehabilitering och stöd samt för att få till stånd en närmare samverkan med vården.

För att förhindra att den försäkrade hamnar utanför trygghetssystemen bör relevanta uppgifter kunna delges Arbetsförmedlingen automatiskt när han eller hon skrivs ut från Försäkringskassan. Ett sådant automatiserat system mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen föreslås i utredningsbetänkandet SOU 2020:24.

Regeringen bör utvärdera nuvarande koordineringsinsats och utreda möjligheter till bredare koordineringsinsatser. Insatsen ska vara närmare kopplad till individen och omfatta koordinering, samverkan och samordning med alla inblandade aktörer såsom Försäkringskassan, arbetsgivare, Arbets-

förmedlingen samt hälso- och sjukvården. Inom ramen för koordineringsinsatsen ska det också finnas möjlighet att upprätta en rehabiliteringsplan utifrån individuella behov.

Regeringen bör även tillsätta en utredning för att följa upp Socialstyrelsens arbete med att utveckla det försäkringsmedicinska beslutsstödet till ett bredare och mer fördjupat kunskapsstöd vid sjukskrivning. Det är angeläget för att bättre kunna garantera en patientsäker sjukskrivningsprocess även vid digitala läkarbesök eller besök hos en hyrläkare. I detta sammanhang bör regeringen även tillsätta en utredning med syftet att följa upp och analysera Socialstyrelsens arbete utifrån den aspekten.

Rehabiliteringens fokus bör ligga på rätt stöd till individen, ökade insatser för rehabilitering, positiva incitament och stödinsatser som underlättar att komma tillbaka i arbete efter en lång tids sjukskrivning.

Regeringen bör införa tydligare regler i förordningen (1991:1046) om bidrag till arbetshjälpmedel. Antalet försäkrade som nekas bidrag till arbetshjälpmedel ökar. Bland annat avslås ansökningar om hjälpmedel som är av ett sådant slag att de även behövs på fritiden.

40. Rehabilitering, punkt 21 (V)

av Isabell Mixter (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2339 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 11, 12, 22–24, 26 och 27 samt

avslår motionerna

2023/24:245 av Malin Larsson och Peder Björk (båda S),

2023/24:385 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 12,

2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 7–12 och 27,

2023/24:1537 av Eva Lindh m.fl. (S) yrkandena 1–3,

2023/24:1561 av Mattias Vepsä (S) yrkandena 1 och 2,

2023/24:1947 av Magnus Manhammar (S),

2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 6, 7, 11–14, 23 och 24,

2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 12 och

2023/24:2705 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 41.

Ställningstagande

Regeringen bör ge Försäkringskassan i uppgift att, inom ramen för sitt ansvar i 30 kap. SFB, bistå försäkrade som är i behov av stöd i kontakter med andra aktörer i sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen, i enlighet med utredningsbetänkandet Tillsammans för en välfungerande sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess (SOU 2020:24). Vidare bör regeringen utreda hur utlämnandet av medicinska uppgifter från hälso- och sjukvården inom ramen för sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen kan underlättas.

Arbetsgivaren är enligt lag skyldig att vidta omfattande åtgärder för att rehabilitera anställda som har förlorat arbetsförmågan på grund av sjukdom. Reglernas efterlevnad är dock generellt sett bristfällig ute på de enskilda arbetsplatserna. Regeringen bör därför återkomma med förslag om att stärka arbetsgivarnas drivkrafter att hålla sjukfrånvaron nere.

Regeringen bör även återkomma med förslag om arbetsgivarens ansvar för rehabilitering enligt rekommendationerna i Inspektionen för socialförsäkringens rapport Förstärkt rehabilitering för återgång till arbete (2021:9). Rekommendationerna innebär bl.a. att regeringen bör ta initiativ för att se till att arbetsgivare tar sitt rehabiliteringsansvar, se över bidraget till arbetsgivare för att köpa arbetsplatsinriktad rehabiliteringsstöd samt utreda hur Försäkringskassans tillsynsansvar bör vara utformat.

Arbetsgivarens skyldighet att konsultera en expertresurs vid återgång till arbete bör skärpas genom en reglering i 30 kap. 6 § SFB enligt förslag i utredningsbetänkandet SOU 2020:24.

Försäkringskassans samordningsansvar bör ändras till en samordnings-skyldighet. Antalet avstämningsmöten halverades mellan åren 2014 och 2018. Försäkringskassans ansvar för avstämningsmöten behöver stärkas eftersom de är av avgörande betydelse för den försäkrades rehabilitering.

En bättre dialog och samordning behövs mellan Försäkringskassan och hälso- och sjukvården. Läkarintyg behöver ges större tyngd i sjukpenning-ärenden.

41. Rehabilitering, punkt 21 (C)

av Martina Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 6, 7, 11–14, 23 och 24 samt
avslår motionerna

2023/24:245 av Malin Larsson och Peder Björk (båda S),
2023/24:385 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 12,
2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 7–12 och 27,
2023/24:1537 av Eva Lindh m.fl. (S) yrkandena 1–3,
2023/24:1561 av Mattias Vepsä (S) yrkandena 1 och 2,
2023/24:1947 av Magnus Manhammar (S),
2023/24:2339 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 11, 12, 22–24, 26 och 27,
2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 12 och
2023/24:2705 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 41.

Ställningstagande

Regeringen bör i dialog med Försäkringskassan se till att myndighetens samordningsansvar tydliggörs. Samordningsansvaret ska innebära att Försäkringskassan från början till slut har uppdrag och mandat att samla de parter och resurser som behöver bistå den försäkrade under rehabiliteringen.

Tidiga bedömningar och kontakter med den försäkrade, Försäkringskassan, arbetsgivare och sjukskrivande läkare är centrala för att den försäkrade ska kunna behålla kontakten med arbetsmarknaden. Det är inte rimligt att de avstämningmöten som Försäkringskassan i sitt samordningsuppdrag ska ha med den sjukskrivnes arbetsgivare dröjer i snitt 400 dagar för kvinnor och 392 dagar för män efter första sjukskrivningsdagen.

Kontakten mellan Försäkringskassan och den sjukskrivande läkaren tar för lång tid. Arbetsgivaren har ansvar för den försäkrades återgång i arbete men får ändå inte ta del av läkarintyget utan den försäkrades medgivande. Processen från sjukskrivning till arbete måste tydliggöras mellan alla inblandade parter.

I rapporten Vägen till arbete efter nekad sjukpenning (RiR 2020:12) visade Riksrevisionen att statliga arbetsgivare som ingick i studien inte levde upp till kraven på att upprätta en plan för den anställdes återgång i arbete. Styrningen av statliga arbetsgivare bör ses över för att säkerställa att de tar sitt ansvar i rehabiliteringsprocessen.

Regeringen bör se över hur kraven och instruktionerna till arbetsgivare kan förbättras när det gäller att upprätta en plan för återgång i arbete.

Rehabiliteringsstödet bör ses över och reformeras i syfte att öka nyttjandegraden hos små och medelstora arbetsgivare. Stödet bör dessutom breddas så att det omfattar fler typer av insatser som förebygger stressrelaterad psykisk ohälsa.

Under våren 2023 presenterade Inspektionen för socialförsäkringen en rapport som pekar på att statens engagemang i Finsamarbetet brister. Alla de fyra ingående parterna behöver tydliga regelverk för samordning, och regeringen måste säkerställa att staten medverkar fullt ut i dessa sammanhang.

Inspektionen för socialförsäkringen bör få i uppdrag att utvärdera hur kunskap och erfarenheter från samordningsförbunden tas till vara.

42. Rehabilitering, punkt 21 (MP)

av Mats Berglund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 12 och

2023/24:2705 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 41 och

avslår motionerna

2023/24:245 av Malin Larsson och Peder Björk (båda S),

2023/24:385 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 12,

2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 7–12 och 27,

2023/24:1537 av Eva Lindh m.fl. (S) yrkandena 1–3,

2023/24:1561 av Mattias Vepsä (S) yrkandena 1 och 2,

2023/24:1947 av Magnus Manhammar (S),

2023/24:2339 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 11, 12, 22–24, 26 och 27 samt

2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 6, 7, 11–14, 23 och 24.

Ställningstagande

Sjukskrivning som intygas av läkare eller annan behörig vårdpersonal bör gälla i högre grad. Försäkringskassan borde inte behöva granska alla sjukskrivningar redan från dag 15. Tillsammans med förslaget om att ta bort möjligheten att neka sjukpenning retroaktivt skulle detta öka den ekonomiska tryggheten och förutsebarheten för personer som är sjukskrivna. Regeringen bör ta fram ett sådant förslag.

Frågan om hur personer över 65 år i större utsträckning kan bli aktiva i politiken och ta förtroendeuppdrag behöver ses över. En viktig förändring vore om alla med någon form av funktionsnedsättning får tillgång till adekvata arbetshjälpmedel vid utförande av förtroendeuppdrag. I dagsläget beviljas inte personer som har gått i pension arbetshjälpmedel, något som också behöver ändras.

43. Rätten till aktivitets- och sjukersättning, punkt 22 (SD)

av Ludvig Aspling (SD), Clara Aranda (SD), Daniel Persson (SD) och Nima Gholam Ali Pour (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 35–37 och 40 samt avslår motionerna

2023/24:1070 av Åsa Karlsson och Helén Pettersson (båda S),

2023/24:1987 av Ida Karkiainen m.fl. (S) och

2023/24:2339 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 6, 8, 9 och 34.

Ställningstagande

I utredningsbetänkandet En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet (SOU 2021:69) föreslås att bedömningen av den försäkrades arbetsförmåga ska göras mot samma arbetsmarknadsbegrepp som används vid prövning av rätt till sjukpenning, dvs. normalt förekommande arbete inom en angiven yrkesgrupp. Utredningen föreslår även att uttrycket ”överskådlig tid” ersätter uttrycket ”stadigvarande” som krav på arbetsförmågans varaktighet. Förslag lämnas även om lättnader när det gäller vilka rehabiliteringsåtgärder som ska bedömas vara uttömda. Regeringen behöver snarast påbörja arbetet med att förändra bedömningen av rätten till sjukersättning och arbeta vidare med bedömningsgrunderna för sjukersättning.

Eftersom rätten till aktivitetsersättning upphör vid 30 års ålder och tröskeln för att beviljas sjukersättning är hög finns det personer som blir helt utan ersättning i övergången. Regeringen bör därför utreda möjligheten att återinföra en tidsbegränsad sjukersättning där arbetsförmågan omprövas vart tredje år och där rätten till ersättning kopplas till insatser för vård och rehabilitering. Det bör också utredas om tidsbegränsad sjukersättning kan kombineras med stödinsatser för att prova på att arbeta, studera eller delta i andra aktiviteter.

I det ovan nämnda utredningsbetänkandet föreslås även att bedömningen av den försäkrades arbetsförmåga vid prövning av rätten till aktivitetsersättning ska göras mot samma arbetsmarknadsbegrepp som används vid prövning av rätten till sjukpenning, dvs. normalt förekommande arbete inom en angiven yrkesgrupp. Regeringen bör utifrån detta förslag göra en översyn av bedömningen av rätten till aktivitetsersättning.

44. Rätten till aktivitets- och sjukersättning, punkt 22 (V)

av Isabell Mixter (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2339 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 6, 8, 9 och 34 samt avslår motionerna

2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 35–37 och 40,

2023/24:1070 av Åsa Karlsson och Helén Pettersson (båda S) och

2023/24:1987 av Ida Karkiainen m.fl. (S).

Ställningstagande

I dag krävs det att arbetsförmågan bedöms vara nedsatt för all överskådlig framtid för att sjukersättning ska kunna beviljas. Kravet är svårt att uppfylla även för många personer vars framtida möjligheter att återgå till arbete är mycket små. Regeringen bör därför återkomma med förslag om att kravet för att beviljas sjukersättning bör baseras på de treårsperioder som löper mellan de tillfällen då rätten till ersättning prövas.

Regeringen bör även återkomma med förslag om att förbättra aktivitets- och sjukersättningen utifrån förslagen i utredningsbetänkandet SOU 2021:69. I betänkandet föreslås bl.a. att ett kodifierat beviskrav ska införas, att möjligheterna att arbeta, studera och ägna sig åt ideell verksamhet samtidigt som aktivitets- och sjukersättning betalas ut ska utökas och att ett nytt arbetsmarknadspolitiskt ramprogram ska inrättas för försäkrade som beviljats aktivitetsersättning och som har behov av insatser från Arbetsförmedlingen.

Regeringen bör även utreda hur trygghetspensionen (äldrereglerna) kan utökas så att fler av dem som slitit ut sig på jobbet omfattas samt återkomma med förslag om att höjd garantinivå i aktivitets- och sjukersättningen inte ska leda till höjda kommunala avgifter för den enskilde.

45. Arbetsmarknadsbegreppet inom aktivitets- och sjukersättningen, punkt 23 (MP)

av Mats Berglund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 10.

Ställningstagande

Aktivitets- och sjukersättningen bör bedömas mot samma arbetsmarknadsbegrepp som gäller för sjukpenningen efter 180 dagar, dvs. normalt förekommande arbete inom en angiven yrkesgrupp.

46. Garantiersättning, punkt 24 (S)

av Anders Ygeman (S), Sanne Lennström (S), Åsa Eriksson (S), Ola Möller (S) och Jessica Rodén (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2623 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 3 och
avslår motion
2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 11.

Ställningstagande

Det är angeläget att se över om indexeringen av garantiersättningen inom aktivitets- och sjukersättningen kan ändras och knytas till löneutvecklingen.

47. Garantiersättning, punkt 24 (MP)

av Mats Berglund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 11 och
avslår motion
2023/24:2623 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 3.

Ställningstagande

Regeringen bör gå vidare med förslag om höjda ersättningsnivåer inom aktivitets- och sjukersättningen.

48. Studier och arbete, punkt 25 (SD)

av Ludvig Aspling (SD), Clara Aranda (SD), Daniel Persson (SD) och Nima Gholam Ali Pour (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 32, 34, 38, 41 och 42 samt avslår motionerna

2023/24:1176 av Johanna Haraldsson m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,

2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 19 och 21 samt

2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkandena 15 och 16.

Ställningstagande

Regeringen bör återkomma med förslag på åtgärder för att skapa bättre möjligheter för personer med aktivitets- eller sjukersättning att arbeta ideellt.

Regeringen bör överväga att utarbeta ett mer flexibelt system för den som vill prova på att arbeta med partiell sjuk- eller aktivitetsersättning. Det behövs ett system som är bättre anpassat efter individuella behov och som samtidigt kan tillvarata individens förmåga full ut.

Regeringen bör utreda möjligheten för försäkrade att studera i en takt som är lägre än 50 procent under sex månader i taget och samtidigt kunna få behålla sin sjukersättning samt gå vidare med det förslag som lämnas i utredningsbetänkandet SOU 2021:69 om att förklara en del av sjukersättningen vilande för deltidsstudier.

Regeringen bör verka för att förlänga provotiden för studier och för att införa partiellt vilandeförklarad aktivitetsersättning under tid med studier.

49. Studier och arbete, punkt 25 (C)

av Martina Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 19 och 21 samt avslår motionerna

2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 32, 34, 38, 41 och 42,

2023/24:1176 av Johanna Haraldsson m.fl. (S) yrkandena 1 och 2 samt

2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkandena 15 och 16.

Ställningstagande

Aktivitets- och sjukersättning bör ses över så att fler får hjälp att komma i arbete. Försäkrade bör få prova att arbeta på heltid, deltid eller enstaka dagar – under längre eller kortare perioder – med bibehållen ersättning.

Möjligheterna för personer med sjuk- eller aktivitetsersättning att studera utan att förlora sin ersättning bör utredas. Personer som uppbär sjukpenning på deltid har möjlighet att studera på deltid. Detsamma bör även gälla dem som har sjuk- eller aktivitetsersättning.

50. Studier och arbete, punkt 25 (MP)

av Mats Berglund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkandena 15 och 16 samt avslår motionerna

2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkandena 32, 34, 38, 41 och 42,

2023/24:1176 av Johanna Haraldsson m.fl. (S) yrkandena 1 och 2 samt

2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 19 och 21.

Ställningstagande

Det behöver bli enklare för personer som får aktivitets- eller sjukersättning att kunna prova både att arbeta och att studera utan att riskera att förlora sin ersättning. I utredningsbetänkandet SOU 2021:69 finns förslag om att införa en mer flexibel vilande ersättning vid arbete för personer med sjuk- och aktivitetsersättning. De föreslagna förbättringarna bör införas. Därutöver bör möjligheten att studera med bibehållen sjuk- eller aktivitetsersättning ses över.

Den som har sjuk- eller aktivitetsersättning bör ha möjlighet att arbeta ideellt med bibehållen ersättning upp till tio timmar per vecka.

51. Regeringens styrning, punkt 26 (SD)

av Ludvig Aspling (SD), Clara Aranda (SD), Daniel Persson (SD) och Nima Gholam Ali Pour (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 39.

Ställningstagande

Den föregående regeringen gav signaler om att minska antalet försäkrade som får aktivitetsersättning, något som uppenbart verkar ha lett till omotiverade avslag. En utomstående granskning bör utreda var i styrningen det gick fel för att kunna rätta till de misstag som begåtts. Regeringen bör även överväga att göra förtydliganden i regleringsbrevet för Försäkringskassan om att åtgärder för att få ned antalet med aktivitetsersättning ska vidtas genom arbetslivs-inriktade insatser, stärkt rehabilitering och mer förebyggande arbete för att främja psykisk hälsa.

52. En ändamålsenlig arbetsskadeförsäkring, punkt 27 (S, MP)

av Anders Ygeman (S), Sanne Lennström (S), Åsa Eriksson (S), Ola Möller (S), Mats Berglund (MP) och Jessica Rodén (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2623 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 8 och
avslår motion
2023/24:1546 av Joakim Järrebring (S).

Ställningstagande

I utredningsbetänkandet En ändamålsenlig arbetsskadeförsäkring – för bättre ekonomisk trygghet, kunskap och rättssäkerhet (SOU 2023:53) finns förslag som bl.a. syftar till att betydligt fler ska få en prövning av om skadan är en

arbetsskada och kunna få ersättning samt till att göra försäkringen könsneutral och besluten mer rättssäkra, likformiga och transparenta. Det föreslås även att livräntan ska följa inkomstutvecklingen. Förslagen bör beredas skyndsamt och regeringen bör snarast återkomma med en proposition till riksdagen.

53. Övriga frågor om arbetsskadeförsäkring, punkt 28 (C)

av Martina Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 26–29 och avslår motionerna

2023/24:391 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,

2023/24:862 av Lars Mejern Larsson (S) och

2023/24:1065 av Helén Pettersson och Åsa Karlsson (båda S).

Ställningstagande

Det finns osakliga skillnader mellan kvinnor och män när det gäller möjligheterna att få ersättning för en arbetsskada. Kunskapen om sambanden mellan arbete och skador är sämre för typiskt kvinnliga yrken än för typiskt manliga yrken. Arbetsskadeförsäkringen behöver därför genussäkras så att både kvinnor och män får ett bra skydd.

Regeringen bör se över möjligheten att inrätta ett arbetsmedicinskt råd inom arbetsskadeförsäkringen. Ett sådant råd skulle bl.a. kunna utveckla bedömningsstöd, bistå Försäkringskassan med yttranden och identifiera kunskapsluckor. Regeringen bör även se över regelverket för ersättning i de fall det är svårt att säkerställa att en skada beror på arbetet. Om det inte kan fastställas att skadan beror på arbetet bör den som är sjukskriven i stället få en engångssumma.

Informationen om förebyggande arbetsskadeförsäkring bör förstärkas. Det kan bidra till att fler har kontakt med arbetsplatsen, vilket kan leda till snabbare återgång till arbete på heltid.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2023/24

2023/24:108 av Margareta Cederfelt (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att överväga en modell för vård av förälder och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:214 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda behovet av basinkomst och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:245 av Malin Larsson och Peder Björk (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att förstärka och utveckla samordningsförbundens verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:385 av Magnus Persson m.fl. (SD):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förtydliga förordningen (1991:1046) om bidrag till arbetshjälpmedel och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:386 av Michael Rubbestad m.fl. (SD):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införandet av digitala instrument och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:391 av Julia Kronlid m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av bedömningsprocessen i arbetsskadeförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av undantaget för smitta och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:392 av Clara Aranda m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en parlamentarisk kommitté och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga en extern granskning av styrningen och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten till ekonomisk kompensation och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka kvaliteten i utredningsarbetet inom Försäkringskassan och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skraddarsy sjukskrivningsgraden och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om flexibel sjukskrivning och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att slå samman myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten till ett mer automatiserat system mellan myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera nuvarande koordineringsinsats och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda bredare möjligheter till koordineringsinsatser och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga att tillsätta en utredning för att följa upp Socialstyrelsens arbete med att utveckla det försäkringsmedicinska beslutsstödet, till ett bredare och mer fördjupat kunskapsstöd vid sjukskrivning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beakta behov av ytterligare åtgärder för att säkerställa patientsäkerheten när det gäller digitala läkarbesök och hyrläkare i sjukskrivningsprocessen och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att öka kunskaperna gällande effektfulla rehabiliteringsinsatser för personer sjukskrivna på grund av psykisk ohälsa och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över åtgärder för att utveckla effektfulla rehabiliteringsinsatser för personer som är sjukskrivna på grund av psykisk ohälsa, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sitt arbete särskilt bör beakta behovet av insatser för att stärka kvinnors psykiska hälsa och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utveckla arbetet med kunskapshöjande insatser för att

- uppnå en ökad medvetenhet gällande tidiga tecken på psykisk ohälsa och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över strukturer där tidiga risktecken på psykisk ohälsa kan hanteras med snabba åtgärder, som en del av ett systematiskt proaktivt arbete, och tillkännager detta för regeringen.
 19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga att inkludera ett suicidpreventivt fokus i det fortsatta arbetet med sjukförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.
 20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör beakta behovet av en översyn och analys av Försäkringskassans förändringsarbete med särskilt fokus på sjukfrånvaro i psykiatriska diagnoser och tillkännager detta för regeringen.
 21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga möjligheten att implementera krav på medicinska suicidriskbedömningar i det försäkringsmedicinska beslutsstödet och tillkännager detta för regeringen.
 22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör beakta behovet av att rikta in det samlade nationella arbetet med suicidprevention på sjukförsäkringens problemområden och tillkännager detta för regeringen.
 25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för behovsanpassad myndighetskommunikation genom att uppdra åt berörda myndigheter att se över sin kommunikation med målgruppen och tillkännager detta för regeringen.
 27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fokus och målstyrning i rehabiliteringskedjan och tillkännager detta för regeringen.
 28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka behovet av ytterligare åtgärder för att säkerställa rättssäkra bedömningar och tillkännager detta för regeringen.
 29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att införa en ny modell med preventionersättning och tillkännager detta för regeringen.
 30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga stärkta möjligheter till rehabiliteringsplan och rehabiliteringsersättning och tillkännager detta för regeringen.
 31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett utökat stöd vid omställning och tillkännager detta för regeringen.
 32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på åtgärder för att skapa bättre möjligheter för personer med sjuk- och aktivitetsersättning att arbeta ideellt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om incitament att återgå i arbete och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att utarbeta ett mer flexibelt system för den som vill prova på att arbeta med partiell sjuk- eller aktivitetsersättning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast behöver påbörja arbetet med att förändra bedömningen av rätten till sjukersättning och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen behöver arbeta vidare med bedömningsgrunderna till sjukersättningen och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att återinföra tillfällig sjukersättning som ett komplement och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om studier som rehabilitering och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om styrning och regleringsbrev gällande aktivitetsersättningen och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast behöver påbörja arbetet med att förändra bedömningen av rätten till aktivitetsersättning och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att förlänga provotiden för studier och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att införa partiellt vilandeförklarad aktivitetsersättning under tid med studier och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:393 av Daniel Persson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en reformering av vård av närstående till ett mer flexibelt system och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att följa upp hanteringen av de långa handläggningstiderna för omvårdnadsbidraget och merkostnadsersättningen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera reformen merkostnadsersättning för vuxna och tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att justera den övre åldersgränsen för merkostnadsersättning och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att avskaffa DFA-kedjan och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda och återkomma med förslag på hur alla merkostnader som beror på en funktionsnedsättning ska ersättas i enlighet med principen krona för krona samt att taket bör tas bort, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda regelförenklingar för att påskynda beslut i ansökan om ersättning för merkostnad och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa bredare vård av närstående samt utreda borttagande av kravet livshotande tillstånd och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:420 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda det sociala trygghetssystemet för egenföretagare och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att låta egenföretagare efter 55 års ålder fritt ändra karenstid i sjukförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:442 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning om grundläggande trygghet för studerande, inklusive dem med funktionsnedsättning, och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör implementera åtgärderna i delbetänkandet Ökad trygghet för studerande som blir sjuka och möjliggöra sjukskrivningar på deltid och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:749 av Jan Ericson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en översyn av principerna för indexering av sociala ersättningar och bidrag och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:789 av Per-Arne Håkansson och Mirja Räihä (båda S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över de sociala trygghetssystemen utifrån anpassning till musikers yrkesverksamhet så att de även tar hänsyn till musikers arbetssituation och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över om alla statliga stipendier kan ligga till grund för inkomstberäkning och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:808 av Kadir Kasirga och Mirja Räihä (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att förstärka sjukförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:814 av Kadir Kasirga (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att karensavdraget bör ses över för att minska orättvisan och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:862 av Lars Mejern Larsson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av livräntan och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:893 av Elin Söderberg m.fl. (MP):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra trygghetssystemen för frilansare, kombinatörer och egenföretagare och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:987 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör, i dialog med riksidrottsförbundet, se över hur pensions- och socialförsäkringssystem, CSN-regler och arbetslöshetsförsäkringen kan anpassas efter de särskilda villkor elitidrottare lever under och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1004 av Louise Thunström (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att avskaffa orättvisan i karensavdraget och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1065 av Helén Pettersson och Åsa Karlsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av arbetsskadeförsäkringen utifrån ett genusperspektiv och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1070 av Åsa Karlsson och Helén Pettersson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att övergången mellan aktivitetsersättning och sjukersättning bör säkras så att ingen ska falla mellan stolarna, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:1140 av Boriana Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att pröva förutsättningarna för att skönstaxerade inkomster inte ska ge rätt till förmåner från välfärdssystemen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1176 av Johanna Haraldsson m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förändringar i regler om sjuk- och aktivitetsersättningen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om uppdrag att stödja omställning och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1203 av Johanna Haraldsson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bättre rehabilitering för långtidssjuka och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1222 av Stina Larsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att studenter ska inkluderas i socialförsäkringarna och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1402 av Ann-Sofie Alm (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett uppdrag till Försäkringskassan att direkt inleda stöd till anhöriga vid suicid och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1502 av Eva Lindh (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att forskares stipendier och bidrag ska vara en sjukpenninggrundande inkomst och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1537 av Eva Lindh m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidareutveckla samverkan mellan huvudmän samt se över Finsamslagstiftningen för att säkra och utveckla stödet till personer i behov av stöd av flera aktörer och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att utveckla Finsamslagstiftningen för att kunna omfatta fler områden och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över sekretesslagstiftningen och andra berörda regler för att på ett rättssäkert sätt kunna dela information och ha gemensamt dokumentationsmaterial och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1546 av Joakim Järrebring (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en förbättrad arbetsskadeförsäkring och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1561 av Mattias Vepsä (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över rätten till rehabilitering och tidiga insatser inom ramen för sjukförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidareutveckla sjukförsäkringen för att ge fler sjuka tillgång till tidigare insatser och rätt stöd till rehabilitering och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1570 av Mathias Tegnér och Jennie Nilsson (båda S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om trygghet för företagare och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fastställande av sjukpenninggrundande inkomst för egenföretagare med enskild firma och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om högkostnadsskyddet för företag inom sjuklöneansvaret och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1587 av Gunilla Svantorp och Hanna Westerén (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över en mer rättvis hantering av de arbetare i yrken som inte kan välja att jobba hemifrån vid sjukdom och som i dag straffas med löneavdrag, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:1594 av Karin Sundin m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör agera för att snarast avskaffa orättvisan i karensavdraget och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1607 av Niels Paarup-Petersen (C):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen måste säkra att socialförsäkringsreglerna för gränspendlare får ökad flexibilitet och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i samarbete med regeringarna i de nordiska grannländerna ska utöka möjligheterna till undantag i socialförsäkringsreglerna för gränspendlare och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1637 av Niels Paarup-Petersen (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att låta inkomster som förs till periodiseringsfond ingå i SGI och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör utredas hur inkomsterna ska ingå i SGI och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1666 av Mattias Jonsson och Johan Büser (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa förändringar i reglerna för karensavdrag och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1856 av Olle Thorell och Lena Johansson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att studera förutsättningarna för att reformera karensavdraget så att det permanent tar hänsyn till arbetsvillkoren för personer i kontaktyrken och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1947 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en samordnande funktion mellan myndigheter för att lyfta sekretess och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1987 av Ida Karkiainen m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en trygg och kontinuerlig ersättningsnivå vid övergången från aktivitetsersättning till sjukersättning samt stöd vid ansökningsprocessen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2003 av Sofie Eriksson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att avskaffa, eller omformulera, karensavdraget för att skapa en mer jämlik arbetsmarknad och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2037 av Sanna Backeskog m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att avskaffa orättvisan i karensavdraget och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2047 av Johan Andersson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att avskaffa orättvisan i karensavdraget och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2254 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utreda hur ett system liknande vård av barn skulle kunna se ut för möjligheten att vårda sjuk förälder och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2339 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en kriskommission och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att ta fram ett syfte för sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen med lydelsen ”att individen ska återfå arbetsförmåga och därmed kunna återgå i, eller kunna söka, arbete samt säkerställas ekonomisk trygghet under processen”, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på mer flexibla regler avseende den möjliga omfattningen av en sjukskrivning och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att kravet för att beviljas sjukersättning bör baseras på de treårsperioder som löper mellan att rätten till ersättning prövas och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att förbättra sjuk- och aktivitetsersättningen utifrån förslagen i SOU 2021:69 och tillkännager detta för regeringen.

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur trygghetspensionen kan utökas så att fler av dem som slitit ut sig på jobbet omfattas och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag baserade på betänkandet En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet (SOU 2021:69) och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Försäkringskassan i uppgift att inom ramen för sitt ansvar i 30 kap. SFB bistå försäkrade som är i behov av stöd i kontakter med andra aktörer i sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen i enlighet med betänkandet Tillsammans för en välfungerande sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess (SOU 2020:24), och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur hälso- och sjukvårdens lämnande av medicinska uppgifter inom ramen för sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen kan underlättas och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa rehabiliteringskedjan till förmån för en återgång till steg-för-steg-modellen med nödvändiga ändringar och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om förändringar i sjukförsäkringen som gör det möjligt att bedöma arbetsförmågan hos den försäkrade utifrån dennes befintliga skick och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att stärka rätten till rättshjälp och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över konsekvenserna av propositionen Snabbare och enklare verkställighet av myndighetsbeslut (2021/22:206) och återkomma med förslag om hur de problem som uppstått kan åtgärdas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om utvidgad rätt till studier under rehabiliteringen och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur återgången till arbete efter sjukskrivning kan underlättas genom anställningar med statligt stöd och tillkännager detta för regeringen.

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att stärka arbetsgivarnas drivkrafter att hålla sjukfrånvaron nere och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag utifrån ISF:s granskning och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att stärka arbetsgivarens skyldighet att konsultera en expertersurs vid återgång i arbete genom reglering i 30 kap. 6 § SFB enligt betänkandet Tillsammans för en välfungerande sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess (SOU 2020:24) och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att ändra Försäkringskassans samordningsansvar till en samordningsskyldighet och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att behandlande läkares bedömningar och läkarintyg från denne ska uppvärderas och att samordningen mellan sjukvården och Försäkringskassan ska förstärkas och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att indexera tak och ersättningsnivåer i socialförsäkringen enligt beskrivningen i motionen fr.o.m. 2027 och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över och indexera nivåerna på sjukpenning i särskilda fall och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att höjd garantinivå i sjuk- och aktivitetsersättningen inte ska leda till höjda kommunala avgifter för den enskilde och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2340 av Isabell Mixter m.fl. (V):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag baserat på modellen i slutbetänkandet Ett trygghetssystem för alla – nytt regelverk för sjukpenninggrundande inkomst (SOU 2023:30) för att anpassa skyddet för SGI till företagare och studerande och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2379 av Inga-Lill Sjöblom och Ardalan Shekarabi (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över frågan om fler kvinnor som genomgått kejsarsnitt ska ges rätt till sjukskrivning och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återkomma med kompletterande åtgärder för att komma till rätta med de ökande sjuktalen som framför allt drabbar kvinnor, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör uppdra åt Försäkringskassan att genomföra en informationskampanj om förebyggande sjukpenning för att minska sjukskrivningarna och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör presentera en handlingsplan för att åtgärda den ojämförbara sjukskrivning som gäller mellan kvinnor och män och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör lägga fram förslag om flexibla förmånsnivåer i sjukpenningen och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra Försäkringskassans samordningsansvar och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av tidiga avstämningmöten och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en fristående funktion inom Försäkringskassan för de försäkringsmedicinska rådgivarna och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en rekommendation om en kortare första sjukskrivningstid och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka möjligheterna till flexibel återgång i arbete och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att processen från sjukskrivning till arbete måste tydliggöras mellan alla inblandade parter och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över styrningen av statliga arbetsgivare för att säkerställa att de lever upp till sina ansvarsområden i rehabiliteringsprocessen och tillkännager detta för regeringen.

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över kraven och instruktionerna till arbetsgivare gällande upprättande av plan för återgång i arbete och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det arbetslivsinriktade rehabiliteringsstödet bör begränsas till små och medelstora arbetsgivare, samtidigt som det totala stödet som varje arbetsgivare kan ta emot utökas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka rehabiliteringskedjan med tydliga tidsramar och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör tillsätta en utredning för att återinföra en bortre tidsgräns i sjukförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör lägga fram förslag om att avskaffa åldersgränsen för när företagare kan ändra antalet karensdagar och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över sjuk- och aktivitetsersättningen så att fler får hjälp att komma i arbete, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna för personer med sjuk- eller aktivitetsersättning att studera med bibehållna ersättningar och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra och förstärka statens engagemang inom ramen för samordningsförbunden och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Inspektionen för socialförsäkringen bör få i uppdrag att utvärdera hur kunskap och erfarenheter från samordningsförbunden tas till vara och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genussäkra arbetsskadeförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att instifta ett arbetsmedicinskt råd inom arbetsskadeförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över ersättningen i fall då det är svårt att säkerställa att en skada beror på arbetsplatsen och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka informationen kring förebyggande arbetsskadeförsäkring och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2483 av Catarina Deremar m.fl. (C):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en samlad utredning av ekonomisk trygghet och socialförsäkringsfrågor vad gäller elitidrottare och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2491 av Jonny Cato m.fl. (C):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till kvalificering in i delar av socialförsäkringssystemen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2545 av Sofia Amløh m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att avskaffa orättvisan i karensavdraget och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2622 av Anders Ygeman m.fl. (S):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om A1-intygen och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stoppa fusket och tydligare ansvar i arbetet med att förebygga välfärdsbrott och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2623 av Anders Ygeman m.fl. (S):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att knyta nivån i sjuk- och aktivitetsersättningen till löneutvecklingen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska orättvisan i karensavdraget och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett bättre regelverk för sjukpenninggrundande inkomst (SGI) och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av regelverket för uppräknings av sjukpenning i särskilda fall och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en mer förutsägbar och likvärdig arbetsskadeförsäkring och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stoppa fusket och införa ett tydligare ansvar för att förebygga välfärdsbrott och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheter och risker med artificiell intelligens (AI) vid handläggningen av socialförsäkringsärenden och tillkännager detta för regeringen.

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Försäkringskassans personalrekryteringsbehov och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2624 av Anders Ygeman m.fl. (S):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stoppa fusket och införa ett tydligare ansvar för att förebygga välfärdsbrott och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2677 av Annika Hirvonen m.fl. (MP):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slopa karensavdraget i sjukförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om steglösa nivåer i sjukförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stopp för att neka sjukpenning retroaktivt och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stopp för att slås ut på grund av försenad rehabilitering och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna rehabilitering genom förändrad rehabiliteringstrappa och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vidgad rätt till aktivitets- och sjukersättning och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja nivån i sjuk- och aktivitetsersättningen och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att läkares sjukskrivning ska gälla i högre grad och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett sammanhållet trygghetssystem som omfattar alla och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en sjukförsäkring för alla, även kulturarbetare, studenter, egenföretagare och gigarbetare och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en mer flexibel vilande ersättning för personer med sjuk- och aktivitetsersättning och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökade möjligheter till ideellt arbete och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa preventionsersättning och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2686 av Lawen Redar m.fl. (S):

36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om elitidrottarens villkor och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2705 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP):

41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetshjälpmedel ska kunna skrivas ut även för att kunna ha förtroendeuppdrag, oavsett ålder, och tillkännager detta för regeringen.